KALENDARZ

ASTRONOMICZNO-GOSPODARSKI

NA ROK

1851.

KTÓRY JEST ROKIEM ZWYCZAJNYM MAJĄCYM DNI 365.

Z OPISEM:

Dni Galowych w Cesarstwie Rossyjskiém i Królestwie Polskiém, odchodu i przychodu Poczt, Świąt wyznania Mojżeszowego, Jarmarków podług porządku alfabetycznego i innych wiadomości ciekawych i gospodarskich.

Wolno drukować z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po wydrukowaniu prawem przepisanéj liczby egzemplarzy.

Warszawa dnia 17 (29) *Lipca* 1850 *r.*

STARSZY CENZOR TRIPPLIN.

WARSZAWA,

W DRUKARNI S. ORGELBRANDA.

Nakładem dawniéj PUKSZTY, a teraz własność G. SALZSTE[illegible]owy, przy ulicy Przechodniéj Nr. 796.

2

LICZBY ZWROTÓW KALENDARSKICH.

Podług nowego Gregoryańskiego Kalendarza		Podług starego Juliańskiego Kalendarza
IX.	Liczba Złota	IX.
XXVIII.	Epakta	IX.
XII.	Okres Słońca	XII.
IX.	Poczet Rzymski	IX.
E.	Litera Niedzielna	G.

SUCHE DNI.

Pierwsze	dnia 12, 14, 15 Marca.
Drugie	„ 11, 13, 14 Czerwca.
Trzecie	„ 17, 19, 20 Września.
Czwarte.	„ 17, 19, 20 Grudnia.

ŚWIĘTA RUCHOME.

RZYMSKIE.

Niedziela Starozapustna. .	dnia 16 Lutego.
Niedziela Mięsopustna . .	„ 23 Lutego.
Niedziela Zapustna . . .	„ 2 Marca.
Popielec.	„ 5 Marca.
Wielkanoc	„ 20 Kwietnia.
Krzyżowe dni	„ 26, 27, 28, Maja.
Wniebowstąpienie Pańskie	„ 29 Maja.
Zielone Świątki	„ 8 Czerwca.
Trójcy Świętéj.	„ 15 Czerwca.
Boże Ciało	„ 19 Czerwca.
Niedziela 1 Adwentu . . .	„ 30 Listopada.

KOŚCIOŁA KATOLICKO-WSCHODNIEGO.

Miasojastija Nedel	8 dni 5.
Miasopust.	11 Fewrala.
Syropust	18 Fewrala.
1 Deń welik. posta. . . .	19 Fewrala.
Werbnaja Nedela	1 Aprela.
Woskresenie Christ. . . .	8 Aprela.
Woznesenie Hospod. . . .	17 Maja.
Soszestwie Sw. Ducha . .	27 Maja.
1 Deń Petrowa posta. . .	4 Junii.

Mięsopustu rachując od Nowego Roku do Popielca jest tygodni 9.

Suche dni i Wigilie oznacza †

CZTERY PORY ROKU.

Wiosna zaczyna się dnia 20 Marca.
Lato zaczyna się dnia 21 Czerwca.
Jesień zaczyna się dnia 23 Września.
Zima zaczyna się dnia 22 Grudnia.

ZAĆMIENIA SŁOŃCA I KSIĘŻYCA.

W roku 1851 przypadają dwa zaćmienia Księżyca i dwa Słońca; z tych pierwsze zaćmienie Księżyca cząstkowe, i drugie zaćmienie Słońca całkowite u nas widzialne będą.

1. Zaćmienie Księżyca cząstkowe, dnia 17 Stycznia u nas widzialne.
   Początek zaćmienia nastąpi o godzinie 5 min. 4 wieczór.
   Środek „ o godzinie 6 min. 14 wieczór.
   Koniec „ o godzinie 7 min. 24 wieczór.
   Wielkość zaćmienia 5,6 cali.

2. Zaćmienie Księżyca cząstkowe, dnia 13 Lipca, u nas niewidzialne, ponieważ Księżyc w czasie zaćmienia nie wejdzie jeszcze nad poziom Warszawski.

1. Zaćmienie Słońca obrączkowe, dnia 1 Lutego, widzialne w południowéj części Afryki i w Nowéj Hollandyi.

2. Zaćmienie Słońca całkowite, dnia 28 Lipca u nas widzialne.
   Początek zaćmienia dla Warszawy nastąpi o godzinie 3 min. 43,6 po południu.
   Środek „ o godzinie 4 min. 46,2 „
   Koniec „ o godzinie 5 min. 44,3 „
   Wielkość zaćmienia 12,1 cali.

W tym roku zakryte będą także przez Księżyc dwie planety, to jest:
   Merkury, dnia 29 Lipca o godzinie [illegible] po południu.
   Wenus, dnia 24 Grudnia o godzinie [illegible] minucie 5 z rana.

Dwonaciel około Szurmanowi mieszka

za kurczant - 9 Zło 1 gr 6

5 maia Gąsienta wy

~~Maria~~ moia po jena ~~[illegible]~~

wzielane świadki 54 R.

17
95

25
2
21
3
4
6
20

do ~~brama iescze maia gr placi Zło~~

~~gr 1 Stocha Lobacz~~

Iul kupiono Iontow 80 d 31 mar

d 31 mar 54 R Iontow 18 wziENam

Dnie		Swięta Rzymskie	Swię. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	S.	NOWY ROK Fulgency. B.	20	Dekabra 1850 Ihnat. B	
2	C	Makarego Opata.	21	Julianii Mucz.	
3	P	Genowefy P. Daniela M.	22	Anastazyi M.	
4	S.	Tytusa B.	23	10. Mucz. w Krytie.	
Ewan. u ś. Łukasza w r. 2 o obrzez: Chr: nad. imi: Jez: (*przyb dnia minut* 16)					
5	N.	Telesfora Pap. M.	24	Naw. R. Chr. Jewhenii M.	
6	P.	TRZECH KROLI.	25	ROŻDESTWO CHRY.	
7	W.	Lucyana K.M. Juliana K. M	26	SOBOR PR. BOHOROD.	
8	S.	Maxyma B. Seweryna Opa.	27	STEFANA 1 MUCZ.	
9	C.	Marcyanny P. M.	28	SS. MM. w Nikomidyi.	
10	P.	Wilhelma B. Agatona P.	29	SS. MM. Mładień. izb.	
11	S.	Higiniusza B. Teodoz. W.	30	Anisii Mucz.	
Ewan. u ś Łukasza r. 2 Chryst: w 12 r: naucza w Kośc: (*przyb. d. m.* 31).					
12	N.	1 po 3 Kr. Arkadyusza M	31	Mełanii Rim.	
13	P.	Gotfreda W. Weroniki P.	1	Janwar 1851 N.OB.HOS.	
14	W.	Hilar. B. Felixa Kap. M.	2	Sylwestra P. Rym.	
15	S.	Pawła 1 Pustelnika.	3	Małachia Pror.	
16	C.	Marcella Pap. Ottona M.	4	Sobor SS. 70 Apost.	
17	P.	Antoniego Opata.	5	Nawed. Boh. Fteopempta M.	
18	S.	Katedry S. Pio. Pryski P. M.	6	BOHOJAWLENIE HO.	
Ewan. u ś Jana w r. 2 O godach w Kanie Galilejskiéj (*prz. d. m.* 49).					
19	N.	2 p. 3 K Imię Jez. Hen. B. M.	7	Sob. S. Joanna Predteczi.	
20	P.	Fabiana i Sebestyana MM.	8	Heorhia Hozewita Prep.	
21	W.	Agnieszki P. M.	9	Poliewkta M.	
22	S.	Wincent. i Anastaze. MM.	10	Hryhoria Nissyj. Ep.	
23	C.	Zaślubie. N. P. M. Ildefon.	11	Fteodosia Prep.	
24	P.	Tymoteusza B. M.	12	Tatiany M.	
25	S.	Nawrócenie ś Pawła Apos	13	Jermiłła Mucz.	
Ewan. u ś Łukasza w r. 18 O uzdrowieniu ociemniałego (*prz d. g.* 1 *m.* 10).					
26	N.	3 po 3 Kr. Polikarpa B. M.	14	SS. Otec. w Synai Prep.	
27	P.	Jana Chryzostoma B. W.	15	Pawła Fiwejs. Prep.	
28	W.	Karola W. Walerego B.	16	Weryhi S. Petra	
29	S.	Franciszka Salez. B. Sabi.	17	Antonia Welik. Prep.	
30	C.	Martyny i Hiacynty P. M.	18	Aftanosia i Kiryła Arch.	
31	P.	Piotra z Nol. i Marcelli P.	19	Makaria. Ehip.	

Lunacye.

Nów d. 2 o g. 0 m. 8 wieczór. Snieg z wiatrem.

Pierwsza kwadra d. 10 o g. 5 m. 46 wieczór. Mocne zimno.

Pełnia d. 17 o g. 0 m. 7 wieczór. Mróz.

Ostatnia kwadra d. 24 o g. 9 m. 41 z rana. Powietrze łagodniejsze.

Święta wyzn. Mojżeszowego

4 Szabas i Roszchodesz czyli 1 Szwat. 11, 18, 25, Szabasy.

W tym miesiącu wywozi się na pole nawóz słomisty, nie bardzo przegniły, gdyż przegniły na nic się nie zda, w sadzie wytępiają się gąsienice i t. d.

Dnie		Swięta Rzymskie.	Swię. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	S.	† Brygidy P. Ignace. B. M	20	*Janwara* Jewfimia Wel.	
Ewan. u s. Łuk. Chr. dzi. prz. do kośc. Symeon ogląda (*prz. d. g* 1 *m.* 35).					
2	N.	4 po 3 Kr. N. M. P. OCZYSZ.	21	Maxima Isp. Walcr. M.	
3	P.	Błażeja B. M.	22	Timofteja Ap.	
4	W.	Andrzeja K. Weroniki.	23	Klymenta Ep.	
5	S.	Agaty P. i M	24	Xenii Prep.	
6	C.	Doroty P. Teofila.	25	Hryhoria Bohosł.	
7	P	Romualda Opata.	26	Xenofonta Pr.	
8	S.	Jana z Matta W. Maryny P.	27	Joanna Złotoust.	
Ewan. u ś. Mat. w r. 13 Podobieńst. o nasieniu pszenicy i kąkolu (*prz. d. g.* 2 *m.* 2).					
9	N.	5 po 3 Kr. Apolonii P. M.	28	Efrema Sirina Prep.	
10	P.	Scholastyki P.	29	Ihnatia Boho.	
11	W.	Eufrozyny P. Hipolita.	30	TRECH SWIAT	
12	S.	Eulalii P. Modesta.	31	Kira i Joanna Czudotw.	
13	C.	Juliana M. Katarzyny P.	1	*Fewrala* Trifona Mucz.	
14	P.	Walentego Kapłana i M.	2	SRIETENIE HOSP.	
15	S.	Faustyna i Jowity MM.	3	Simeona i Anny.	
Ewan. u ś Mat. w r. 20 O robotnikach w winnicy. (*prz. d. g* 2 *m.* 28).					
16	N.	Star. Julianny P. i M.	4	Isydora Piłus. Prep.	
17	P.	Sylwina B. Donata Sabi. B.	5	Ahafii Mucz.	
18	W	Konstancyi P. M. Symeona B. M.	6	Wukoła Episk.	
19	S.	Konrada W.	7	Parfenija Prep.	
20	C.	Leona P. Eucheryusza.	8	Feodora Welikomucz.	
21	P.	Eleonory P.	9	Nikifora M.	
22	S.	Katedry Ś. Piotra w Ant.	10	Charałampija M.	
Ewan. u s Łuk. 8 w 4. O nasic. padłém na rozma. urodz. rolę. (*prz. d. g.* 2 *m.* 56).					
23	N.	Mięso. Romany Panny.	11	Własia S. Mucz.	
24	P.	Macieja Apost.	12	Meletia i Aleksia.	
25	W.	Sygfryda B. M. Flawiana M.	13	Martiniana Pr.	
26	S.	Alexandra B. Fortunata B.	14	Awksentia Pr.	
27	C.	Anastazego P. Leandra.	15	Onisima Apost.	
28	P.	Romana Opata.	16	Pampfiła Mucz.	

L u n a c y e.

Nów d. 1 o g. 7 m. 26 rano.
Pogoda się ustala.

Pierwsza kwadra d. 9 o g. 10 m. 20 rano.
Mróz.

Pełnia d. 16 o g. 4 m. 53 rano.
Zawieje z mrozem.

Ostatnia kwadra d. 22 o g. 11 m. 3 wiecz.
Snieg potem zimno.

Święta wyzn. Mojżeszowego.

1 Szabas. 2 3 Roszchodesz czyli 1 Adar ryszon. 8, 15, 22, Szabasy.

Z drzew starych i wyniosłych odejmują się suche i niepożyteczne gałęzie, obierają się także drzewa z mchu. Wywozi się nawóz na rolę umiarkowawszy czas żeby przed oraniem, daléj się robi. Jeżeli pogoda potemu szczepią się owoce pestkowe: śliwki, wiśnie, brzoskwinie i t. p. Zasiewają się pestki i jądra owocowe. Nie zaniedbywać inspektów. Gospodarz wywozi zboże do spichrzów, drzewa budulcowe sprowadza; gospodynie zatrudnić się powinny marynowaniem ryb, soleniem mięsa. Wszelkie wendliny udają się najlepiéj w tym miesiącu. Bydłu daje się strawę ostatnią, aby na wiosnę było silne do prac gospodarskich. Drzewa z wilków obcinać z pleśni obchędożyć i gniazda gąsienic palić, pszczoły do pasieki przewozić.

Dnie		Święta Rzymskie	Święt. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	S.	Albina B. i Antoniny M.	17	*Fewrala* Fteodora Tirona	
Ewan. u ś Łuk. 18 w 31 Chr. przywaca wzrok ociemnia. (*prz. d. g. 3 m. 25*).					
2	N.	(Zapust) Heleny Ces. W.	18	Lwa Papy Ryms.	
3	P.	Kunegundy C. P.	19	Archippa Apostoła.	
4	W.	Kazmierza Króla W.	20	Lwa Katan. Prep.	
5	S.	† *Popielec.* Teofila B.	21	Tymofeja Prep.	
6	C.	Wiktora M. Kolety P.	22	Obr. Mosz. SS. Mucz. w Ewh.	
7	P.	Tomasza z Akwinu W.	23	Polikarpa S. Mucz.	
8	S.	Jana Bożego W. Beaty P.	24	Obriet Hła. Ś. Joanna. Kr.	
Ewan. u ś Łuk. O poście 40 d. Chr. na puszczy (*prz. d. g. 3 m. 53*).					
9	N.	(Wst.) Francisz. Rz. Cyryl.	25	Tarasia Arch. Kons.	
10	P.	40 Męczenników.	26	Porfiria Ar. Haz.	
11	W.	Konstant. W. Eulogiusza M.	27	Prokopia Prep.	
12	S.	† Grzegorza Wielk. P.	28	Wasilia Prep.	
13	C.	Modesty P. M. Katarzyny P.	1	*Marta* Ewdokii Mucz.	
14	P.	† Matyldy Kr. Zacharyasza.	2	Fteodota S. M.	
15	S.	† Longina Żoł. M. Izabelli.	3	Ewtropia M.	
Ewan. u Mat. w r. 17 O przemienieniu się Jezusowem (*prz. d. g. 4 m. 22*).					
16	N.	(Sucha) Cyryaka Dyak.	4	Herrasima Prep.	
17	P.	Gertrudy Pan.	5	Konona M.	
18	W.	Gabryela Archan. Edwarda.	6	SS. 42 Mucz.	
19	S.	*Józefa oblubieńca N. P. M.*	7	Wasilia S. Mucz.	
20	C.	Wincentego Kadłub. B. W.	8	Fteofilakta Prep.	
21	P.	Benedykta Op.	9	SS. 40 Muczen w Sew.	
22	S.	Pawła B. M. N. M. P. Boles.	10	Kondrata M.	
Ewan. u Łuk. 11 w r. 14 O wyrzucaniu czartów (*prz. d. g. 4 m. 50*).					
23	N.	(Gla.) Katarzyny Kr. Szw.	11	Sofronia Patr. Jer.	
24	P.	Marka i Tymoteus. MM.	12	Fteofana Prep.	
25	W.	ZWIASTOWANIE N. M. P.	13	Nikifora Patr. Car.	
26	S.	Ludgiera B. Olimpii.	14	Wenedykta Prep.	
27	C.	Jana pustel. Ruperta B.	15	Agania M.	
28	P.	Syxta III P. Doroteusza.	16	Sawina M.	
29	S.	Cyrylla M. Eustazego Op.	17	Alexya Czel. Boże.	
Ewan. u ś Jana w r. 6 O nakarmieniu 5000 ludzi (*prz. d. g. 5 m. 8*					
30	N.	(Środ) Kwiryna M.	18	Kiryła Arch. Jer.	
31	P.	Balbiny i Kornelii PP. MM.	19	Chrizanfta i Daryi.	

L u n a c y e.

Nów d. 3 o g. 2 m. 39 rano.
Śnieg z deszczem.

Pier. kwad. d. 10 o g. 11 m. 9 wieczór.
Pochmurno.

Pełnia d. 17 o g. 2 m. 43 po południu.
Mocne burze.

Ostat. kwad. d. 24 o g. 2 m. 50 po południu.
Stała pogoda.

Święta wyzn. Mojżeszowego.

1 Szabas. 4, 5 Roszchodesz, czyli 1 Adar szeny. 8, 15 Szabasy. 17, Post Estery. 18 Purym czyli Zapusty. 19 Szuszan Purym. 22, 29 Szabasy.

W pole wywozi się nawóz, w sadzie ta sama robota, co i w przeszłym miesiącu, zrzynają się zrazy osobliwie z owoców pestkowych, ponieważ te wczas pękają. Jeśli pora roku posłuży, zacząć siew zboża jarego wyjąwszy jęczmienia, klimat bowiem nasz jest zimny w téj porze roku. W domu, ponieważ już prace rolnika na polu czekają, pośpieszyć się z młócką potrzeba i zboże przeszuflować.

Dnie		Święta Rzymskie.	Święt. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	W.	Hugona B. Teodora.	20	*Marta* Ot. SS. w Ob. Sawy.	
2	S.	Franciszka a Paulo. W.	21	Jakowa Prep.	
3	C.	RyszardaB.PankracyuszaB.W.	22	Wasilia S. Mucz.	
4	P.	Izydora B.	23	Nikona Prep M. i Lidyi.	
5	S.	Wincentego Fereryusza W.	24	Zacharyi Prep.	
Ewan. u ś Jana r. 8 Żydzi chcą ukamionować Jezusa (*prz. d. g.* 5 *m.* 46).					
6	N.	(Biała) Celestyna P. Wilhel.	25	BŁAHO. P. BOHOR.	
7	P.	Epifaniusza B. W.	26	Sobor Ar. Hawriła.	
8	W.	Dyonizego. B. W.	27	Matrony Seł.	
9	S.	Maryi Kleofy.	28	Ilaryona Now.	
10	C.	Ezechiela Pr. M.	29	Marka Prep.	
11	P.	7 Boleści N.M. P. Leona P.	30	Joanna Prep.	
12	S.	Juliusza Pap. Damiana B.	31	Ipatia Czud.	
Ewan. u ś Mat. w r. 21 O wyjeździe Chr. do Jerozolimy. (*prz. d. g.* 6 *m.* 13).					
13	N.	(Kwietnia) Hermenegilda.	1	April N Werbnaja Maryi.	
14	P.	Tyburcyusza. Waleryana M.	2	Tita Prep.	
15	W.	Bazylissy i Anastazyi MM.	3	Nikity Isp.	
16	S.	Lamberta M.	4	Iosifa Piesnop.	
17	C.	*Wielki* Rudolfa B.	5	*Welikij* Fteoduła M.	
18	P.	*Wielki* Apoloniusza M.	6	*Wel.* Jewtychia Ar. Kon.	
19	S.	*Wielka* Hermogenesa M.	7	*Wel.* Heorhia Melit.	
Ewan. u ś Mar. 16 w r. 1. Niewiasty spieszą do grobu Chr. (*prz. d. g.* 6 *m.* 40).					
20	N.	ZMART: P. Sulpiciu. i Ser.	8	N. WOSKRESEN. CHR.	
21	P.	WIELKANOCNY Anzelma B.	9	P. SWIETŁY Ewpsic. M.	
22	W.	Sotera i Kaja MM.	10	W. SWIETŁY Terent. M.	
23	S.	Wojciecha B.	11	Antipy S. M.	
24	C.	Jerzego M. Bony P.	12	Wasilia Ep. Par.	
25	P.	Marka Ewangelisty.	13	Artemona S. M.	
26	S.	Marcella i Kleta MM.	14	Martina Papy Ryms.	
Ewan. u ś Jana w r. 20 Chrystus wchodzi do zgrom. Apost. (*p. d. g.* 7 *m.* 2).					
27	N.	Przewodnia Teofila B.	15	Arystarcha Ap.	
28	P.	Witalisa M.	16	Aganii i Iryny MM.	
29	W.	Piotra M.	17	Simeona Prep.	
30	S.	Katarzyny Seneńskiéj P.	18	Joanna Prep.	

Lunacye.

Nów d. 1 o g. 7 m. 57 w wieczór. Dosyć ciepło.

Pierw. kwad. d. 9 o g. 8 m. 26 z rana. Pogoda później powiet. mgliste.

Pełnia d. 16 o g. 0 m. 0 po północy. Wiatry z deszczem.

Ostat. kwad. d. 23 o g. 8 m. 22 z rana. Zimna i niestała pogoda.

Święta wyzn. Mojżeszowego.

3 Roszchodesz, czyli 1 Nissan. 5 Szabas. 12 Szabas hagudol czyli wielki Szabas. 17, 18 Pierwsze święta Wielkanocne, uroczyste. 19 Szabas Chałhamoed. 20, 21, 22 Chałhamoed czyli święta wolne. 23, 24 Ostatnie święta uroczyste. 26 Szabas.

W polu zupełnie zasiewy ukończyć należy, jako to: zasiew jarego żyta, owsa; jęczmień sieje się na końcu miesiąca żeby przymrozki nie szkodziły. Odbiera się wosk pszczołom, bielą się nici, i około Ś. Grzegorza uprawia się rola na tatarkę, kapustę, len, i sieje się konopie, okopuje się chmiel i wprawiają się tyczki do niego. W oborze wpuszcza się stadnika do krów, owce się wymywają i czyszczą, gdyż czas strzyżenia już się zbliża, niszą się byczki, wałaszą się, źrebięta i t. p. Pszczołom żywność podać które gdy w tym miesiącu nie wychodzą znaczy że wiosna będzie dżdżysta; barany skopić, groch soczewicę siać. Strzyżenie rozpoczynać około połowy Kwietnia.

A ~ Naj ~ Najno

Dnie		Swięta Rzymskie.	Swię Koś. Katol. Wschod.		zn
1	C.	Filipa i Jakóba Ap.	19	*Apręla* Joanna Wetchop.	
2	P.	Atanazego B. Zyg. K. M	20	Fteodora Trichiny.	
3	S.	*Znalezienie S. Krzyża.*	21	Aleksandry Caricy M.	
Ewan. u ś Jana w 10 Chr. mówi Faryze. że jest dobrym Paste. (*prz. d. g. 7 m.*). 32					
4	N.	2. po Wiel. Floryana M.	22	Fteodora Sikeota.	
5	P.	Piusa 5 Pap. Gotharda B	23	Heorchia M.	
6	W.	Jana Apos. w Oleju.	24	Sawwy Strail.	
7	S.	Domicelli P. M.	25	Marka Ewang.	
8	C.	STANISŁAWA B. i M.	26	Wasilia Ep. Amasijs.	
9	P.	Grzegorza Wyz.	27	Simeona srodn. Hospod.	
10	S.	Izydora Oracza. Antonina.	28	Jasona Ap.	
Ewan. u ś Jana w r. 16 Chr. zapowia. uczniom że ich opuści. (*prz. d. g. 7 m. 54*).					
11	N.	3 p. W. N.P.M. LASK. *Opi. S Józ*	29	SS. 9 Mucz. w Kizicie.	
12	P.	Pankracego i Nereusza MM.	30	Jakowa Apost.	
13	W.	Serwacego B.	1	*Maj* Jeremii Pror.	
14	S.	Bonifacego M.	2	Afanasia Wel.	
15	C.	Zofii i jéj 3 Córek M.	3	Timofteja M. Mairy.	
16	P.	Jana Nepomucena M.	4	Pełahii Pr. M.	
17	S.	Paschalisa Zakonnika	5	Iryny M.	
Ewan. u ś Jana w 16 Chrys obiecuje uczni. zesł. Ducha św. (*prz. d. g. 8 m 15*)					
18	N.	4 p. W. Feli. Kap. Wenant. M.	6	Jowa Mnohostradal.	
19	P.	Piotra Celestyna.	7	Znam. Kres. Hos.	
20	W.	Bernarda Sen.	8	Joanna Boh. i Arsenia W.	
21	S.	Heleny Królowej	9	Isaii i S. Nikołaja Czud.	
22	C	Julii P. i M.	10	Simona Ziłota.	
23	P.	Dezyderyusza B. M.	11	Mokia S. M.	
24	S.	Joanny Wdowy.	12	Epifania Ep.	
Ewan. u ś Jana w r. 16 Chr. nau. Ap. aby w imię Jego modli. się. (*prz d g. 8 m 33*).					
25	N.	5 po W. Grze. VIII Urb. P.	13	Hlikeryi Mucz.	
26	P.	† Filipa Neryusza.	14	Isidora M.	
27	W.	† Magdaleny P. Jana P.	15	Pachomia Wel.	
28	S.	† Germana i Wilhelma.	16	Fteodora Oświa.	
29	C.	WNIEB. PAŃSKIE Max.	17	WOZNESENIE HOSPODNE	
30	P.	Teodozyi M. Felixa P.	18	Fteodota Ahkirsk. M.	
31	S.	Petronelli P.	19	Patrikija S. M.	

Lunacye.

Nów d. 1 o g. 10 m. 26 rano.
Ranki chłodne pogoda niestała

Pierwsza kwadra d. 8 o g. 2 m. 58 wieczór.
Chłodne powietrze.

Pełnia d. 15 o g. 9 m. 29 rano.
Wiatry przy pogodnych dniach.

Ostatnia kwadra d. 23 o g. 2 m. 29 rano.
Deszcz przy ciepłém powietrzu.

Nów d. 30 o g. 10 m. 11 wieczór.
Pogoda się ustala.

Swięta wyzn. Mojżeszowego

2, 3 Roszchodesz czyli 1 Ijar, 10. 17 Szabasy. 20 Lagbeomer dzień radosny. 24, 31 Szabasy.

W polu najprzód kończy się wszelki zasiew w miesiącu przeszłym spóźniony, zasiewają się wszelkie jarzyny w ogrodach i len; po ś. Urbanie sieją się konopie. Około Zielonych Świątek sadzi się kapusta po deszczu.

Dnie		Święta Rzymskie	Święt. Koś. Katol. Wschod.		zn
Ewan. u ś. Jana w 16 Chrys przepowiada Apos. ich przysz. (*prz. d. g.* 8 *m.* 47.)					
1	N.	6 p. W. Nikodema i Fortun. K.	20	*Maja* Ftalaleia Mucz.	
2	P.	Blandyny P. M.	21	Konstantina i Eleny.	
3	W.	Klotyldy Kr. Erazma B. M	22	Wasiliska M.	
4	S.	Flawiana B. Saturni. P. M.	23	Michajła Prep.	
5	C.	Florencyi i Waleryi.	24	Simeona Prep.	
6	P.	Norberta Opata.	25	Obr. Hła. S Joanna. Pr.	
7	S.	Roberta B.	26	Karpa Apostoła.	
Ewan. u ś. Jana w 14 Chrystus mówi o Zesła. Ducha św. (*p. d. g.* 8 *m.* 58).					
8	N.	ZESŁAN. D. S. Medarda.	27	SOSZESTWIE S. DUCH.	
9	P.	SWIĄTECZ. Felicyana M	28	P. SWIETEY Nikity Prep.	
10	W.	Małgorzaty P. Bogumiła.	29	Fteodozyi Prep. M.	
11	S.	† Barnaby Apo.	30	Isaakia Prep.	
12	C.	Onufrego Wyz.	31	Ermia Apo.	
13	P.	† Antoniego z Padwy W.	1	*Jun.* Justyna M.	
14	S.	† Bazylego B. W.	2	Nikifora Patr. Kon.	
Ewan. u ś Łuk. w 6. Podobieństwo o źdźble w oku cudzem. (*prz. d. g* 9 *m.* 4).					
15	N.	SS. TROJC. Wita i Modes.	3	Łukitiana M.	
16	P.	Benona B. i Justyny P.	4	Mitrofana Konstant.	
17	W.	Adolfa B. i Marcyana M.	5	Dorofteja S. M.	
18	S.	Marka i Marcelego. MM.	6	Wissariona Czud.	
19	C.	BOŻE CIAŁO Gerw. i Pro.	7	Fteodota S. M.	
20	P.	Florentyny i Reginy PP.	8	Fteodora Strat.	
21	S.	Aloizego Gonzagi W.	9	Kiryłła Alexan.	
Ew. u ś Łuk. w 14 Podobieństwo o zaproszonych na ucztę. (*Dzień w jednym stanie*).					
22	N.	2 po Swiąt. Paulina B.	10	Timofteja Ep.	
23	P.	Agrypiny P. M.	11	Warftoł. i Warnawy Ap.	
24	W.	Narodzenie S. Jana Chrzciciel.	12	Onufria Wel.	
25	S.	Prospera P. i Febronii P.M.	13	Akiliny M.	
26	C.	Jana i Pawła M. M.	14	Jeliseja Pror.	
27	P.	Władysława Kr.	15	Amosa Pror.	
28	S.	Ireneusza B. Leona P.	16	Tichona Amaf.	
Ewan. u ś Mat. w 16 Chr. usta. następcą swym Piotra ś (*ub. d. m.* 5).					
29	N.	S. PIOTRA i PAWŁA Ap	17	Manuiłła Mu.	
30	P.	Emilii i Lucyny PP.	18	Leontia M.	

Lunacye.

Pierwsza kwadra d. 6 o g. 7 m. 52 wieczór.
Dnie ciepłe i pogodne.

Pełnia d. 13 o g. 8 m. 8 wieczór.
Deszcze z grzmotami.

Ostatnia kwadra d. 21 o g. 7 m. 59 wieczór.
Pogoda przerywana grzmotami.

Nów d. 29 o g. 7 m. 49 rano.
Pogoda i wiatry.

Święta wyzn. Mojżeszowego

1 Roszchodesz czyli 1 Sywon. 6, 7 Szwyos czyli Zielone Świątki uroczyste. 14, 21, 28 Szabasy.

W polu wywozi gnój na ugory i przyoruje się. W sadzie szczepią się zrazy, przywiązują się młode drzewka do pieńków, jeżeliby kora popękała, smaruje się maścią i polewają, wytępia się robactwo na drzewach. Sianokos rozpocząć jeśli pora roku służy, kapustę około ś. Trójcy ostrożnie okopywać. Kurczętom aby nie zdychały lewandy kłaść w napój, gąsiętom uszy smarować lnianym olejem, aby od wszów wolne były. Rzepę, cebulę, selery, pory, kartofle podeptać aby w korzeń rosły.

Dnie		Swięta Rzymskie.	Swię. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	W.	Teobalda Pust. i Teodoryka	19	*Junii* Judy brata Hospodn.	
2	S.	*Nawiedzenie N. P. M.*	20	Meftodija S. M.	
3	C.	Heliodora i Anatolego B.	21	Juliana M.	
4	P.	Józefa Kalasantego. W.	22	Ewsewia S. M.	
5	S.	Filomeny P. Cyrylli M.	23	Abrypiny Mucz.	
Ewan. u ś. Łukasza w 5. O cudownym ryb połowie. (*ub. d. m.* 13).					
6	N.	4 po S. Izajasza i Dominiki P.	24	Rożdestwo Predteczi.	
7	P.	Estery Królowéj	25	Fewronii Mucz. Prep.	
8	W.	Elżbiety Wd. Kiliana B. W.	26	Dawida Selunsk. Prep.	
9	S.	Cyryl. B. Anatolii P. Zenona	27	Samsona Str. Prep.	
10	C.	7 Braci MM. Amalii P.	28	Kira i Joanna Czudo.	
11	P.	Pelagii M. Piusa P. Sabina W.	29	SS. Ap. PETRA i PAW.	
12	S.	Jana Gwalberta. Opat.	30	Sobor 12 Apostoł.	
Ew. u ś. Mat. w 5. Chr. naucza że miłość bliźni. wyższa jest nad ofiary. (*ub. d. m.* 27).					
13	N.	5 po Sw. Małgorz. P. Jana z D.	1	*Julii* Kosmy i Damiana.	
14	P.	Bonawentury Kard.	2	Położ. R. Pr. Bohorodicy.	
15	W.	Rozesłanie Ap. Henryka C.	3	Jakinfta Mucz.	
16	S.	*N. P. M. Szkaplerznéj*	4	Andreja Kritskaho.	
17	C.	Alexego Wyzn. Berty P.	5	Aftanasia Aftonska.	
18	P.	Szymona z Lip. i Kamilla W.	6	Sisoja Welik. Prep.	
19	S.	Wincentego a Paulo	7	Ftomy i Akakia Prep.	
Ewan. u ś Mar. w 8. O nakarmieniu 4000 ludzi siedm. chleba. (*ub d. m.* 43).					
20	N.	6 po Sw. Czesława W. i Eli.	8	Prokopia Wel.	
21	P.	Praxedy P. Daniela P.	9	Pankratia Mucz.	
22	W.	Maryi Magdaleny.	10	SS. 45 Mucz. i Po. R. Hos.	
23	S.	Teofila M. Apolinarego B.	11	Ewfimii M. i Bł. K. Olgi.	
24	C.	Krystyny P. M.	12	Prokła i Ilarja Mucz.	
25	P.	Jakóba Ap. i Krzysztofa M.	13	Sobor Arch. Hawryiła.	
26	S.	Anny Matki N. P. M.	14	Akiły Ap.	
Ew. u s Mat. w 7. Chr. uczy że z uczyn. pozna. należy ludzi. (*ub. d. g.* 1 *m.* 3).					
27	N.	7 po Sw. Kuneg. Kr. Natalii	15	Kiryka i Julity Mucz.	
28	P.	Innocentego P. i Celsa M.	16	Aftinohena Mucz.	
29	W.	Marty i Serafiny PP.	17	Mariny Wel. Mucz.	
30	S.	Julity M. Abdona i Senny.	18	Jakinfta Mucz.	
31	C.	Ignacego Lojoli.	19	Makriny Prep.	

Lunacye.

Pierwsza kwadra d. 6 o g. 0 m. 32 rano.
Wielkie upały.

Pełnia d. 13 o g. 8 m. 38 rano.
Przyjemne powietrze.

Ostatnia kwadra d. 21 o g. 0 m. 4 po południ.
Deszcz drobny.

Nów d. 28 o g. 4 m. 5 po południu.
Pogoda.

Swięta wyzn. Mojżeszowego

1 Roszchodesz czyli 1 Tamuz. 5, 12 Szabasy. 17 Szywensorbetamuz czyli Post zburzenia Jerozolimy. 19, 26 Szabasy. 30 Roszchodesz czyli 1 Aw.

W polu przed żniwem uprawiają się pola po drugi raz na oziminę. Plewi się len i kartofle. Wyrywa się len wczesay, wiąże się w wiązeczki i gnoi się w wodzie. Siana zbiór uzupełnia się, a żniwo czasem się rozpoczyna. Cielęta odsadzone, razem się z bydłem wypędzają na paszę. W czasie upału często trzodę poić. Siemię lniane wielce jest prosiętom szkodliwe, dać baczność na to.

Dnie		Święta Rzymskie.	Swię. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	P.	Piotra w Okowach.	20	*Julii.* Ilii Pror.	
2	S.	*N. P. M. Aniels.* i Gustawa.	21	Simeona Jurod. Prep.	
Ewan. u ś Łukasza w 16 O przebiegłym włódarzu, (*ub. d. g.* 1 *m.* 25.					
3	N.	8 po Sw. Znalezie. ś. Szczep.	22	Maryi Mahdaliny.	
4	P.	Dominika Wyzn.	23	Trofima Mucz.	
5	W.	*N. P. M. Snieżnéj* i Grzego.	24	Hristiny Muczenicy.	
6	S.	Przemienienie Pańskie.	25	Uspenie S. Anny.	
7	C.	Kajetana Wyzn.	26	Jermołaja S. Mucz.	
8	P.	Cyryaka i Larga MM.	27	Pantalejmo. i Bł. Nikołaja.	
9	S.	Kamilla z Lellis i Pulcheryi.	28	Prochora Apost.	
Ewa. u ś Łukasza w 19 O zburzeniu Jerozolimy (*ub. d. g* 1 *m.* 48).					
10	N.	9 po Swiąt. Wawrzyńca M.	29	Kallinika Mucz.	
11	P.	Zuzanny i Dygny P.	30	Siły i Siłuana Ap.	
12	W.	Klary Panny.	31	Jewdokima.	
13	S.	Hipolita i Kassyana M.	1	*Awhust.* Prois. cze. D. Kr.	
14	C.	Euzebiusza Kapłana.	2	Stefana Archidiakona.	
15	P.	WNIEBOWZIĘC. N. M. P.	3	Isaakia Prepodobn.	
16	S.	Rocha Wyz.	4	SS. 7 Otrokow.	
Ewan. u ś Łukasza w 18 O modlitwie Celnika i Faryzeu. (*ub. d. g.* 2 *m.* 16).					
17	N.	10 po Sw. Anastaze. i Jacka.	5	Ewsihnia Mucz.	
18	P.	Agapita Męcz. Heleny Szw.	6	PREOBRAZ. HOSPOD.	
19	W.	Benigny i Bronisławy.	7	Dometia Prep. Mucz.	
20	S.	Bernarda Opata.	8	Emiliana Ispow.	
21	C.	Joanny Fremiot Wdowy.	9	Matfija Apostoła.	
22	P.	Tymoteusza i Symforyan. M.	10	Ławrentija Archid.	
23	S.	Filipa Benicyusza W.	11	Ewpła Archid.	
Ewan. u ś Marka. O uzdrowieniu głuchoniemego (*ub. d. g.* 2 *m.* 42.					
24	N.	11 po Sw. Bartłomieja Ap.	12	Fotja Mucz.	
25	P.	Ludwika Króla.	13	Maxima Ispow. Prep.	
26	W.	Aleksandra M. Zefiryna P.	14	Micheja Proroka.	
27	S.	Róży i Cezaryusza B.	15	USPENIE PR. BOHOR.	
28	C.	Augustyna Bis.	16	Nerukotwor. Obraza.	
29	P.	Scięcie S. Jana Chrzciciela.	17	Mirona M.	
30	S.	Feliksa Męcz.	18	Fłora i Ławra M.	
Ewan. u ś Łuk. w 10 Podob. o Samary. i podróżnym (*ub. d. g.* 3 *m.* 8).					
31	N.	12 p. Sw. Rajmun. i Joachi.	19	Andreja Stratiłata Mucz.	

L u n a c y e.

Pierwsza kwadra d. 4 o g. 6 m. 32 rano. Deszcz grzmoty i błyskawice.

Pełnia d. 11 o g. 11 m 7 wieczór. Pogoda

Ostatnia kwadra d. 20 o g. 2 m. 23 z rana. Wiatr i deszcz.

Nów d. 26 o g. 11 m. 44 w wieczór. Umiarkowane ciepło.

Swięta wyzn. Mojżeszowego.

2 Szabas Chazon żałobny. 7 Tyszebeaw czyli Post spalenia Swiątyni w Jerozolimie. 9 Szabas Nachmy radosny. 16, 23 Szabasy. 28, 29 Roszchodesz czyli 1 Elul. 30 Szabas.

W polu następuje najprzód żniwo, praca największa dla rolnika, odbiera się chmiel z tyczek, suszy się. W sadzie wytępiają się ślimaki i inne robactwo. Zawiesić na drzewie tém, około którego wiele os, garnuszek słodką wodą napełniony, a będą włazić: topić się. Owce paść na ścierniach ozimych, wyjąwszy po sadach i miejscach wilgotnych. Bydło wcześniéj przed południem przyganiać.

Dnie		Swięta Rzymskie.		Swię. Koś. Katol. Wschod.	zn
1	P.	Idziego Opata.	20	*Awhust.* Samuiła Prep.	
2	W.	Stefana Kr. W.	21	Ftaddeja Ap.	
3	S.	Serafii P. i Bronisławy.	22	Ahaftonika Mucz.	
4	C.	Rozalii Panomitańskiéj.	23	Łuppa Mucz.	
5	P.	Wawrzyńca i Justyniana.	24	Ewtiha S. Mucz.	
6	S.	Zacharyasza Pror.	25	Warftołomeja Ap.	
Ewan. u ś Łukasza w 17 O uzdrowieniu 10 trędowatych (*ub. d. g.* 3 *m.* 36).					
7	N.	13 po Swi. Reginy P.	26	Adriana i Natalii Mucz.	
8	P.	NARODZENIE N. M. P.	27	Pimena Prepod.	
9	W.	Gorgoniusza Męcz.	28	Mojseja Murina Prep.	
10	S.	Mikołaja z Tolentynu.	29	Usieknowenie cz. hł. Pred.	
11	C.	Teodory Pokut. Prota i Jac.	30	Alexandra Newskaho Kn.	
12	P.	Tobiasza Wyz. Waleryana	31	Położ. Pojasa P. Bohoro.	
13	S.	Maurycego i Aureliusza B.	1	*Sentiabr.* Simeona Prep.	
Ewan. u ś Marka w 6 o Opatrzności Boskiéj (*ub. d. g.* 4 *m.* 4).					
14	N.	14 p. S. ImieniaM.P. Podw.ś.Krz	2	Mamanta Mucz.	
15	P.	Nikodema Męcz.	3	Anftima Mucz.	
16	W.	Cypryana i Ludomiłły.	4	Wawiłły Mucz.	
17	S.	†Justyna Męcz.	5	Zacharyi i Elisaw.	
18	C.	Józefa z Kopertynu.	6	Wospo. Czud. Arch. Michaiła.	
19	P.	†Januaryusza.	7	Sozonta M.	
20	S.	†Eustachiusza Męcz.	8	ROŻDIE. BOHORODI	
Ewan. u ś Łukasza w 7 O wskrzeszeniu Naimczyka. (*ub. d. g.* 4 *m.* 32).					
21	N.	15 po Sw Mateusza Ap. Ew.	9	Joakima i Anny Prep.	
22	P.	Władysł. z Giel. i Maury. M.	10	Minodory Mucz.	
23	W.	Tekli Panny.	11	Fteodory Aleksan. Prep.	
24	S.	N. M. P. od Wyku. Niewol.	12	Awtonoma S. Mucz.	
25	C.	Cypryana i Justyny M.	13	Kornilija Mucz.	
26	P.	Józefata B. M.	14	WOZDW. CZ. KRESTA	
27	S.	Kosmy i Damiana.	15	Nikity Wel. Mucz.	
Ew. u ś Łuk. w 14 Chr. odpo. Fary. na pyta. czy godzi się uzdr. w sza. (*ub. d. g.* 5).					
28	N.	16 po Sw Wacława Kr. Cz.	16	Ewfimii Wel. Mucz.	
29	P.	Michała Archanioła.	17	Sofii Mucz.	
30	W.	Hieronima Dokt. Koś.	18	Ewmenia Prep.	

Lunacye.

Pierwsza kwadra d. 2 o g. 3 m. 17 po połud. Mgła i zimno.

Pełnia d. 10 o g. 3 m. 8 po południu. Przyjemne powietrze.

Ostatnia kwadra d. 18 o g. 2 m. 53 po połud. Deszcz z Wiatrem.

Nów d. 25 o g. 7 m. 36 rano. Sucho w końcu deszcz.

Swięta wyzn. Mojżeszowego.

6, 13, 20 Szabasy. 27, 28 Roszhaszana czyli Nowy Rok 5612 od stworzenia świata. 29 Post Gedalja.

W polu ukończy się w przód to, co z przeszłego miesiąca pozostało, i siew jesienny odbywa się. Zwozi się tatarka, zbiera się chmiel, gdy nieco pożółknie i niby się pyłkiem okryje, zaczynają się siewy na cztery tygodnie przed ś. Michałem, a ukończą się w cztery tygodnie po ś. Michale. Wsadzie sieją się pestki i jądra owoców, szczepi się po drugi raz, odwiązują, czyszczą się i znowu się zawiązują, obrzynają się z drzewa niepotrzebne latorośle.

Dnie		Swięta Rzymskie.	Swię. Koś. Katoli. Wschod.		zn
1	S.	Remigiusza B.	19	Sentiabra. Trefima Mucz.	
2	C.	Aniołów Stróż. Alfonsa B.	20	Ewstafia Wel. Mucz.	
3	P.	Kandyda i Ludomira.	21	Kodrata Apost.	
4	S.	Franciszka Serafickiego.	22	Foki S. Mucz.	
Ewan. u s Mat. w 22. Dwa największe przykazania. (*ub. d. g.* 5 *m.* 28)					
5	N	17 p. S. *N. M. P. Różańcowéj*	23	Zaczatie S. Predteczy.	
6	P.	Brunona	24	Ftekły Mucz.	
7	W.	Justyny P.	25	Ewfrosinii i Serhia Prep.	
8	S.	Brygidy Wd.	26	Joanna Bohosłowa Ap.	
9	C.	Dyonizego B.	27	Kalistrata Mucz.	
10	P.	Franciszka Borgiasza.	28	Charitona Prep.	
11	S.	Placydy Panny.	29	Kiriaka Prep.	
Ewan. u ś Mateusza w 9. O uzdrowieniu paralityka. (*ub. d. g.* 5 *m.* 56).					
12	N.	18 po Sw. Maxymiliana B.	30	Hrihoria S. Mucz.	
13	P.	Edwarda Króla.	1	*Oktiabr.* POKR. P. BOH	
14	W.	Kalixta Pap.	2	Kipriana S. Mucz.	
15	S.	Jadwigi Wdowy i Teressy.	3	Dionisia Areopah. S. M.	
16	C.	Florentyna Bis.	4	Jerofteja S. Mucz.	
17	P.	Wiktoryna B. i Lucyny.	5	Charitiny Mucz.	
18	S.	Łukasza Ap. i Ewang.	6	Ftomy Apost.	
Ewan. u ś Mat. w 22. O godach małżeń. syn. królewski. wypr. (*ub. d. g.* 6 *m.* 24).					
19	N.	19 p. S. Piotra z Al. Jana K.	7	Serhija i Wakcha Mucz.	
20	P.	Ireny P.	8	Pełahii Prep.	
21	W.	Urszuli Panny.	9	Jakowa Alfeowa Ap.	
22	S.	Korduli Panny.	10	Ewłampia Mucz.	
23	C.	Jana Kapistrana Wyzn.	11	Filipa Apost.	
24	P.	Rafała Archanioła.	12	Prowa i Andron. Mucz.	
25	S.	Kryspa i Kryspina.	13	Karpa Muczenika.	
Ewan. u ś Mat. w 5. Dziewięć błogosławieństw. (*ub. d. g.* 6 *m.* 1).					
26	N.	20 po Sw. Ewarysta Pap.	14	Nazaria Mucz.	
27	P.	Sabiny M. Iwona Wyzn.	15	Ewftmia Prep.	
28	W.	Szymona Judy Ap.	16	Łohina M.	
29	S.	Narcyza B. Euzebii P.	17	Ossyi Pror.	
30	C.	Marcella P. Zenobii.	18	Łuki Apost. i Ewang.	
31	P.	Wolfganga B.	19	Joiłia Pror.	

Lunacye.

Pierwsza kwadra d. 2 o g. 3 m. 54 z rana. Dnie dżdżyste i wiatr.

Pełnia d. 10 o g. 7 m. 57 z rana. Wiatr i deszcz.

Ostatnia kwad. d. 18 o g. 1 m. 37 z rana. Wiatr i pochmurno.

Nów d. 24 o g. 4 m. 34 po połud. Chłodne powietrze.

Pierwsza kwadra d. 31 o g. 8 m. 42 po połnd. Deszcz.

Swięta wyzn. Mojżeszowego.

4 Szabas Szywa pokutny. 6 Jomkipur czyli Sądny dzień. Post wielki. 11, 12 Sukos, czyli święta kuczek. uroczyste. 13, 14, 15, 16 święta wolne. 17 Hoszana Raba, święto Palmowe. 18, 19 Ostatnie święta uroczyste, 25 Szabas.

W polu jeżeli w przeszłym miesiącu oziminy nie zasiał, siéj teraz bez odwłoki. W dniu pięknym wypędza się jeszcze na ścierniе i pastwiska bydło. Gnoi się rola, na któréj się na wiosnę ma zasiać żyto, jęczmień, groch, proso, konopie, len lub tatarka. Odbiera się chmiel, chociażby i niedojrzały zupełnie. Wykopuje się warzywa z ogrodu, odbiera się miód pszczołom. Zarybia stawy i rozpoczyna robotę około lnu i konopi. Strzygą się owce, kapusta się kwasi, zrywa się owoc zimowy.

Dnie		Swięta Rzymskie.	Swię. Koś. Katol. Wschod.		zn
1	S.	WSZYSTKICH SWIĘT.	20	*Oktiabr* Artemia Wel. M.	
Ewan. u ś Jana w 4. O uzdrowieniu kafarnejczyka. (*ub. d. g.* 7 *m.* 21).					
2	N.	21 po Swi. Pegazyi M. Wikto.	21	Ilariona Welik. Prepod.	
3	P.	*Dzień Zadusz.* Huberta B.	22	Awerkia i Kaź. Boż. Mat.	
4	W.	Karola Boromeusza B.	23	Jakowa brata Boż. Ap.	
5	S.	Zacharyasza i Elźbiety.	24	Arefty Mucz.	
6	C.	Leonarda W.	25	Markiana Mucz.	
7	P.	Engelberta B. i Willibalda	26	Dymitria Wel. Mucz.	
8	S.	Czterech Koronatów.	27	Nestora Mucz.	
Ewan. u ś Mat. w 18 o dłużniku i nielit. wierzycielu. (*ub d. g.* 7 *m.* 42).					
9	N.	22 po Sw. *Opieki N.M.P.* Teo.	28	Terentia Mucz.	
10	P.	Andrzeja z Awel.	29	Anastasii Mucz.	
11	W.	Marcina Bis.	30	Zinowia M.	
12	S.	5 Braci Polaków.	31	Stachia Ap.	
13	C.	Dydaka W.	1	*Nojabr* Kosmy i Damiana.	
14	P.	Serafina M. Klementyna.	2	Akindina M.	
15	S.	Leopolda W.	3	Akepsimy Mucz.	
Ew. u ś Mat. Odpo. Chr. Fary. na pyt. czy godzi się czynsz pła. (*ub. d. g.* 8 *m.* 5).					
16	N.	23 p. S. Edm.B.W. Stanis.Ko.	4	Joannikia Welik. Prep.	
17	P.	Salomei Król.	5	Hałaktiona Mucz.	
18	W.	Eugeniusza i Grzegorza.	6	Pawła Ispowiednika.	
19	S.	Elźbiety Kr.	7	SS. 33 Mucz. w Meliti.	
20	C.	Felixa Walezego W.	8	ARCHISTRA MICHAJ.	
21	P.	Ofiarowanie N. M. P.	9	Onisifora M.	
22	S.	Cecylii P.	10	Erasta i Olimpa Ap.	
Ewan. u ś Mateusza w 24 Chrys. przepow. koniec świata (*ub. d. g.* 8 *m.* 26).					
23	N.	24 po Sw. Klemensa Pap.	11	Miny Mucz.	
24	P.	Jana od Krzyża.	12	Joanna Miłostiwaho.	
25	W.	Katarzyny P. M.	13	Joanna Złatoustaho.	
26	S.	Konrada B. Piotra Alexan.	14	Filippa Apost.	
27	C.	Barlaama i Józefata.	15	Huria. Samona i Awi. M.	
28	P.	Rufina M. i Mansfeta.	16	Mafteja Ap. i Ewang.	
29	S.	Saturnina M.	17	Heorhia Neokesarijs.	
Ewan. u ś Łuk. w 21 O przyjś. syna czł. a z nim Król. Boże. (*ub. d. g.* 8 *m.* 4).					
30	N.	1 Adwent. Andrzeja Ap.	18	Płatona Mucz.	

L u n a c y e.

Pełnia d. 9 o g. 0 m. 46 z rana.
Przymrozki.

Ostatnia kwad. d. 16 o g. 10 m. 46 z rana.
Zimno i niepogoda.

Nów d. 23 o god. 3 m. 31 z rana.
Snieg późniéj mróz.

Pierwsza kwadra d. 30 o g. 4 m. 51 po połud.
Dżdżyste powietrze.

Swięta wyzn. Mojżeszowego.

1, 8, 15, 22 Szabasy. 25 Roszchodesz, czyli 1 Kislew. 29 Szabas.

W polu jeżeli pogoda po temu, można jeszcze w tym miesiącu siać ozimę a osobliwie żyto. Możnaby wywozić nawóz w pola, w przyszłym miesiącu, grządek chmielowych gnojem kto niepokrywał niechaj to zaraz uczyni. W sadzie około ś. Marcina sadzą się pestki, jądra i młode drzewka przesadzają Młodedrzewka obwijają się słomą i ciernieniem: gnoją się drzewa. Uzupełnia się len i konopie. Młócenie zboża rozpoczyna się. Urządza się kapustę.

Dnie		Święta Rzymskie	Święt. Koś. Katoli. Wschod.		zn
1	P.	Eligiusza B.	19	*Nojabr.* Awdia Pror.	
2	W.	Bibiany P. M.	20	Hrihoria Dekap. Prep.	
3	S.	Franciszka Xawerego.	21	WCHOD. P. BOHORO	
4	C.	Barbary P. M.	22	Filimona Ap.	
5	P.	Sabby Opata.	23	Amfiłochia i Mitrofana.	
6	S.	Mikołaja B.	24	Ekateriny Wel. Mucz.	
Ew. u ś Mate. w 11. Jan Chrzci. wysyła uczni. do Chry. (*ub. d. g.* 8 *m.* 55).					
7	N.	2 Adwen. Ambrożego B.	25	Klimenta Mucz.	
8	P.	NIEPOKA. POCZ. N. M. P.	26	Alipia i Heorhia Prep.	
9	W.	Leokadyi i Waleryi.	27	Jakowa Persianina W. M.	
10	S.	N. M. P. Loretańskiéj.	28	Stefana Prep. Mucz.	
11	C.	Damazego Papieża.	29	Paramona M.	
12	P.	Synezyusza i Aleksandra.	30	Andreja Apo. Perwozw.	
13	S.	Łucyi i Otoli P. M.	1	*Diekabr* Nauma Pr.	
Ew. u ś Jana w 1. O Janie Chrzci. poprzedniku Messyjasza (*ub. d. g.* 9 *m.* 2).					
14	N.	3 Ad. Spirydyona B. Nikaz.	2	Awwakuma Pror.	
15	P.	Ireneusza M.	3	Sofonia Pr.	
16	W.	Antoniny i Adelajdy.	4	Warwary Wel. Mucz.	
17	S.	†Łazarza B.	5	Sawwy Ośw. Prep.	
18	C.	Gracyana B.	6	S. NIKOŁAJA CZUDO.	
19	P.	†Faustyny Wd. Nemezyu.	7	Amwrosia Mediolans.	
20	S.	†Teofila M.	8	Potapia Prep.	
Ewan. u ś Łuk. w 3 Jan Chrzci. naucza o potrz. chrztu i pokuty. (*Przyb. d. m.* 4).					
21	N.	4 Adwen. Tomasza Ap.	9	Zaczatie S. Anny.	
22	P.	Flawiana M. i Zenona M.	10	Miny Mucz.	
23	W.	Wiktoryi Panny.	11	Daniiła Stoł. Prep.	
24	S.	†Adama i Ewy.	12	Spirydona Prep.	
25	C.	NARODZE. CHRYST. PA	13	Jewstratia M.	
26	P.	SZCZEPANA I. MĘCZEN.	14	Firsa Mucz.	
27	S.	Jana Ewangelisty.	15	Elewfteria S. M.	
Ew. u ś Łuk. w 2. O Annie proroki. i powr. Chr. do Galilei. (*Przyb. d. m.* 16).					
28	N.	1 po Bo. N. Młodzianków M.	16	Ahheja Pror.	
29	P.	Tomasza Kantuaryjskiego.	17	Daniiła Pror.	
30	W.	Dawida Kr. Eugeniusza B.	18	Sewastiana Mucz.	
31	S.	Sylwestra Papieża.	19	Wonifatia Mucz.	

Lunacye.

Pełnia d. 8 o g. 4 m. 52 po połud.
Wiatr i mróz.

Ostatnia kwad. d. 15 o g. 6 m. 50 wieczór.
Odwilż.

Nów d. 22 o g. 4 m. 58 po południu.
Mróz i śnieg pruszy.

Pierwsza kwadra d. 30 o g. 2 m. 39 po połud.
Pogoda i mroźno.

Święta wyzn. Mojżeszowego.

6 13 Szabasy. 19 Chsnuka czyli pamiątka zwycięztwa Machabeuszów. 20 Szabas Chanuka. 24 Roszchodesz czyli 1 Tewas. 27 Szabas.

Wywozi gnój w pole. Zwozi się drzewo na budowlę jeżeli tego potrzeba. W sadzie robią się rowy do sadzenia drzew. Młócenie zboża, przędzenie i wszelkie zwózki jeśli sama droga dozwala, uzupełnia się. Cielętom język często oglądać potrzeba.

1 ~~[illegible] 1~~

2 ~~kwartu 1~~ kwa 2 ~~[illegible]~~

3 ~~kwatrch 1~~

Cząstinskiem 54

12 łyż hoży drobny Marek 2

14 ophosity kwarte 1

d 14 Grud 50 R krowa ~~się~~ pala i maci

Cukru Jon 2° lb 3 - ~~g 6~~

Oliwa lb - 2 g 15

gwoich sadownik wszen wudki kwart

MERKURYUSZ PLANETA PANUJĄCY ROKU 1851.

Merkuryusz jest mały, żółtawo świecący planeta, zawsze przy słońcu; jest odmiennéj i niestałéj natury, zimny i suchy; odbywa swój bieg rocznie. Odległość jego od słońca wynosi 8 miljonów, a od ziemi 10,445,560 mil; ma odmiany światła jak miesiąc. Wiele razy widziano go przechodzącego przez słońce.

Rok w powszechności

Jest więcéj suchy i zimny, niż wilgotny i żyzny.

Wiosna.

Kończący się Marzec jest ciepły, Kwiecień aż ku końcowi suchy; Maj ma na początku ostre i zimne dnie, co owcom szkodzić może.

Lato.

Niekiedy deszcze padają, od których wszelako ziemia nie jest dosyć ożywiona; siano i zboże mogą być dobrze zebrane, jednakowo spóźniać się nie należy.

Jesień.

Pierwsza część ma wiele deszczów i wczesnych mrozów przy końcu Października, daléj suche powietrze.

Zima.

Przy końcu jesieni przychodzi raptownie zima, którą w początku jest przykra i śnieżna aż do Lutego, w którym jest łagodniejsza; daléj burze i zawieruchy.

Zbiory letnie.

Wszystko dobrze udaje się, osobliwie rok ten dobry na jęczmień, owies, soczewicę; groch, wyka mają być siane nie na zbyt mokrych polach; konopie i len bywają dobre.

Zbiory ozime

Są różne. Jeżeli rok przeszły miał ciepłe i suche lato, tedy rok teraźniejszy w życie i pszenicy, na słomę nie na ziarno dobry będzie; jeżeli przeszłe lato wilgotne było, tedy obecne przeciwnie.

Zasiewy jesienne.

Pierwsze i ostatnie są najlepsze; pierwsze posiewy mogą być na wiosnę owcami spasone, ostatnie zaś nie mogą.

Frukta.

Po niektórych miejscach rodzi się dosyć, po niektórych średnio. Wino bywa więcéj złe aniżeli dobre. Chmielu ani bardzo wiele ani bardzo mocnego.

Wiatry, powodzie i burze.

Zachodni wiatr panuje najwięcéj, kilka razy wschodni, rzadko północny. W lecie niekiedy bywają burze. Ryb podczas lata w rzekach bywa bardzo mało, w jesieni zaś pomnażają się.

Robactwo.

W jesieni bywa wiele myszy, ślimaków także, które zasiewom szkodzą.

KALENDARZ GOSPODARSKI.

NA MIESIĄC STYCZEŃ.

Gdy sanna, siano ze stogów do domu zwozić.— Pola i suche łąki nawozić, (kopać margel i rozwozić).— Sprowadzać wszelki materyał do budowy, drzewo na tarcice, na parkany, baryery, słupy, koły, żerdzie i t. p. do grodzenia nowych i naprawiania starych płotów; niemniej drzewo do browaru, gorzelni, cegielni. — Zaspy na zasiewach przerywać.—Torować zasypane drogi a bronić wymijania ich polami. — Gdy odwilż, puszczać wodę zebraną na zasiewach. — Zapobiegać wyrywaniu rowów. — Gdy umarznie, na łąkach mchem zarosłych, lód z przymarzłym mchem, dla zniszczenia go, podrywać. — Wglądać pilnie w dozorowanie bydła.— Dbać o czystość i ciepło w oborze.—Na krótkich dniach mniej paszy a więcej posłania.—Lepszą paszę dla tuczącego się bydlęcia, dla krów cielnych i dla owiec roczniaków. — Więcej paszy dla owiec macior.— Resztę rzepy, głąbiów i korzonkowych roślin spasać, ażeby nie pogniły.— Owcom liście drzew z gałązkami, siana i potrawu oszczędzać: wypędzać je na zasiewy gdy śniegu nie ma.—Rznąć sieczkę dla bydła i karmić nią. — Póki tylko mrozy trwają młócić.—Koniczyna w tęgie mrozy młócona być powinna,—Nie ociągać z robieniem słodu; robić go zapas, bo w cieplejszéj nocy zbyt wyrasta.—Podczas suchych mrozów zboże w spichlerzach przegarniać. — Studnie i przystępy do wody kazać poobrębywać.— Kloaki poczyścić.—Ostatni termin do wożenia lodu do lodowni. — Parobcy wieczorami kręcą prowiąsła czyli pasy z różnéj długiej słomy—Przestrzegać pilnie wycierania kominów; częste rewizye ogniowe robić po mieszkaniach— Ogniowe narzędzia utrzymywać w porządku.— Przejrzéć i przygotować wszelki sprzęt rolniczy i gospodarski. — Ponaprawiać lub podorabiać grabi, bron, koryt, drabin, kar czyli taczek, hurtów dla owiec, części różnych do wozów, sprzętów rzemiennych i powroźniczych. — W końcu miesiąca najkorzystniejszy czas na sprzedania zboża zbywającego od potrzeb domowych.—Upominać się o czynsze, arędy i wszelkie daniny.— Sprawozdanie z czynności miesięcznych, rachunek z gorzelni odebrać.—Pamiętać o pasiece.

Dla gospodyń.

Przypomnieć o położeniu nawozu w ogrodzie warzywnym.— Pomyśléć o inspektach; wczesne założywszy troskliwie ich pilnować.— Poprzeglądać i uporządkować nasiona. — W piwnicy opatrzyć ogrodowiny, pooczyszczać wysadki, zepsute od zdrowych oddzielić. — To samo uczynić i z owocami w piwnicy—Dozorować trzody chlewnéj, karmić ją dostatnio, sucho i w ciepłym chlewie utrzymywać.—Karmić wieprze; bić najlepiéj w ostatniéj kwadrze.—Dziewki wieczorami przędą lub drą pióra.

NA MIESIĄC LUTY.

Odczytać przypomnienie robót na poprzedzający miesiąc i dopełnić zaniedbanych. — W tym miesiącu najwłaściwszy czas na uprzątnienie zawad na polach.—Skoro taje, wykonywać i wyrzucać zawadzające krzaki.—Można wydobywać części skał i wielkie kamienie wapienne oraz polowe. — Czeladź, osobliwie podczas nocy, baczność winna dawać na cielące się krowy.— Doglądać ze szczególną troskliwością krów ocielonych i młodych cieląt.—Kotne owce trzymać w odosobnieniu od innych: okocone żywić lepiéj, nie żałować im soli i nie wystawiać ich na zimne powietrze.—Jagniąt pilnie dozorować, ra-

chować je znaczyć i zapisywać.—Rozpocząć ciesanie drzewa, świdrować rury do pomp i t. p.— Obrabiać zwieziony materyał do zakładania parkanów i grodzenia płotów.—Robić dranice, gonty, klepki i obręcze do naczyń bednarskich.— Korzystać jeszcze z dobréj drogi, zwozić co można, kopać i sprowadzać glinę; pomyśléć o robieniu dachówki i t. p.—Koniczyny podczas mrozów domłócić; a co do zboża, najlepsze ziarno na siew odłączyć i zsypać osobno.— W spichlerzu przeszuflować.—Starać się o jarzynę do siewu, jeżeli jéj brakuje.— Jeżeli cena dobra, zbywające zboże przedawać, zaopatrywać się w zapas słodu i ciągle rznąć sieczkę dla bydła.— Na gorzelnię baczność rozciągnąć; często zaziérać do składu wódki.—W tym miesiącu najwłaściwszy czas do wytłaczania oleju z różnych nasion. — Pszczoły kupować i przewozić.— W miejscach, do których późniéj dostąpić trudno, ciąć łozę i rokicinę do grodzenia płotów i t. p. Na bagnach i jeziorach kosić trzcinę. Gdy się ma ku odwilży, lód przy upustach obrąbać.— Mosty przed krą ubezpieczyć.— Jeśli się rozpoczęła budowa, robotników pilnie doglądać.— Czeladź rano i wieczorami zatrudniać.— Ogłosić zakaz niszczenia gniazd nieszkodliwym ptakom. — Poodbierać czynsze i wszelkie daniny niezłożone dotąd.—Sprawozdanie z czynności miesięcznych odebrać.

Dla gospodyń.

Jeżeli nie ma mrozów, otwierać lufty w składach warzywnych.— Poprzeglądać owoce i wysadki. — Dopatrywać wczesnych inspektów, zakładać późniejsze.—Często do nich zaglądać, niepolegając na ogrodniku.—Okrywać matami okna na noc, a na dzień, zwłaszcza gdy słońce świeci, nie spóźniać się z luftowaniem.—Pamiętać ażeby co 15 dni świeżym gnojem obłożone były.— Przypomnieć o nałożeniu gnojem szparagów.— W tym miesiącu najwłaściwiéj przesadzać, plantować i okładać doniczkowe rośliny w pokoju.— Pamiętać o przysposobieniu różnych krup, czyli kaszy; o zaopatrzeniu się w zapas mąki, którą nie zawsze podczas lata mieć można.—Zatrudnić się soleniem mięsa, marynowaniem ryb.—Wszelkie wędliny najlepiéj w tym miesiącu się udają.

NA MIESIĄC MARZEC.

Spuszczać wodę z zasiewów ozimych.—Zapobiegać wyrywaniu rowów. — Wywozić na pola i ogrody szlam ze stawów, bagien i rowów.— Choćby i śnieg miejscami leżał, siać koniczynę.— Ku końcowi tego miesiąca jeżeli rola obeschnie zasiewać groch, jarkę, owieś i dwurzędny jęczmień. — Na zbyt zimnych gruntach siew opóźnić. — Rolę pod wszelkie zasiewy trzykrotnie orać, bronować (wlec), z chwastu oczyszczać.— Pszenicę obojętną, a nawet jarą, lepiéj w tym, niżeli w przyszłym siać miesiącu.— Soczewica i wyka na paszę zieloną wczesnego zasiania wymaga. Z koniczyny i lucerny, nim wyrastać zaczną, zimowe przykrycie zgrabić.—Łąki stare odnawiać, zarosłe oczyszczać z łomu, użyzniać polewaniem, gnojówką i t. p., i jak najwcześniéj pozatykać wiechami.—Rowy ich poprawić.—Krety gubić, równając kretowiny i obsiewając je prochami siana.— Wejrzéć w jednostajność paszenia bydła. — Woły robocze karmić dobrze, ażeby do pracy sił nabierały.— Opasowe starać się sprzedać. — Wpuszczać do obór świeże powietrze, a przy pogodach bydło wypędzać o 7 rano, przypędzać o 6 wieczorem.—W pogody wypędzać i owce, lecz tylko na wzgórki, i dbać ażeby przed wypędzeniem zimową paszę dostawały.—Dawać im sól z lekarstwami.—Wczesne cielęta odsadzać i brać je na polewki i dobre siano.— Pospieszać ile możności z budowlami.— Poopatrywać i ponaprawiać wszelkie dachy, które przez ciąg zimy ucierpiały.—Pospieszać z młocką, zboże do jarych siewów wyczyszczać.— Z wyrabianiem słodu nie ustawać. — Pomyśléć o stanie dróg i mostów. — Sadzić drzewa przy drogach i zabudowaniach.—Płoty naprawiać i grodzić.—Studnie oczyścić i ponaprawiać.—Nieczystości zebrane przez zimę na dziedzińcu, zgrabić do wywiezienia.—Gnój z pod bydła do gno-

jarni przenosić.—Strzedz przed powietrzem marcowém spichrzów. — Zwrócić uwagę na zapas prowiąseł i przygotować słomę do dachów.

Dla gospodyń.

Przypomnieć rozrzucenie gnoju wywiezionego zimą pod warzywa.—Po ustąpieniu śniegów, zacząć kopanie ogrodu; grzędy szparagowe pospulchniać.— Siać włoszczyzny i warzywa.—Sadzić wysadki cebuli. — Doglądać inspektów.— W połowie miesiąca, siać w nich letnie kwiaty inspektowe.— Przypomnieć wymłócenie główek lnianych do nasienia. — Jeżeli len lub konopie nie zostały wytarte w jesieni, pospieszyć teraz z tą robotą. — Nieść się zaczynają gęsi, kaczki i kury, a nieco i indyczki. — Trzeba im przysposobić zagrody do siedzenia i siedzące pilnie opatrywać.—W tym miesiącu dobre gospodynie czynią wszelkie zapasy do spiżarni.

NA MIESIĄC KWIECIEŃ

Pospieszać z zasianiem grochu, wyki, bobu, oraz pszenicy jaréj i jarego żyta.—Owies i jęczmień dwurzędowy zasiać.— Ku końcowi miesiąca sadzić kartofle.—Z wczesnym jęczmieniem posiać koniczynę.—Uprawiać rolę pod późny jęczmień i wszelkie warzywa. — Siać soczewicę i wykę w ugorze. — Owies który już na trzy cale wyrósł przed lub po deszczu, bronami powlec. — Bryły na rolach rozbijać, gnoje oborywać.— Pola nawiezione w jesieni lub zimie powtórnie zorać.— Pola zaperzone, przy najpierwszéj pogodzie rozorywać i perz bronami szarpać.—Łąki doglądać, krety tępić.—Woły robocze jako już więcéj pracujące, troskliwiéj pielęgnować.—Obory i stajnie często przewietrzać.— Bydło, (gdzie nie stawa latem na stajni) wypędzać na pastwisko o 7 rano, zwolna przyzwyczajając do niego; przypędzać wieczór o 6.— Cielęta po pięciu tygodniach odsadzać.— Byczki kastrować. — Nie zaniedbać dawania owcom suchéj paszy przed wypędzeniem w pole.— Jeżeli pogody, zacząć hurtowanie.—Jagnięta brakować. Woły karmne sprzedać. — Kończyć budowle.— Strycharze zaczynają robotę.—Koło młynów poczyszczać.—Lękać się o ukończenie młocki.— Kominy pooglądać i ponaprawiać. — Zboże częściéj rozgarniać. — Wyznaczyć pastwiska leśne. Wilki tępić.

Dla gospodyń.

Przypomnieć zasiew lnu wczesnego.— Świnie czas w polę wypędzać, maciory z prosiętami w domu karmić, wczesne prosięta od macior poodsadzać i karmić osobno. — Spieszyć z pracami w ogrodzie warzywnym. — Jeszcze można siać włoszczyzny i warzywa.—Na inspekcie siać aromatyczne rośliny: majeran, bazylikę i t. p., niemniéj letnie inspektowe kwiaty i rozsadkę kapusty. — Na gruncie siać szpinak, groch ranny i fasolę, tymian, trybulę, salsefie i t. p. — Na rozsadniku siać kapustę, brukiew. — Zakładać szparagarnię.—Ku końcowi miesiąca przesadzać na grunt sałatę, ranne kapusty.— Wszystko na noc matami okrywać.— Wysadki z piwnicy na grunt przenieść, lecz okrywać je na noc gnojem słomiastym.—Kwiatowy ogród z zimowego okrycia uwolnić.—Czyścić trawniki.—Powyznaczać kląby kwiatowe. — Siać w gruncie letnie gruntowe kwiaty.—Najlepszy czas bielenia płócien.— Drób wszelki osadzać.— Kurczęta hodować w cieple.

NA MIESIĄC MAJ.

Pospieszać z zasiewem jarzyny i sadzeniem kartofli. — Najwyższy czas do zasiewu w ugorach—Siew owsa na początku, jęczmienia i koniczyny najpóźniéj w połowie miesiąca ukończyć. Siać rośliny pastewne i koniczynę w zeszłym już jęczmieniu. — Wcześnie kartofle bronować i obradlać dla zniszczenia chwastu.— Ku połowie miesiąca siejba prosa na nowinach; od połowy pierwsze oranie ugoru. — Wywozić gnoje pod późniejsze zasiewy i zaraz worywać.— Koniczyna zaczynająca kwitnąć, niezwłocznie kosi się na siano.—Pościnać wypływające kłosy żyta

w pszenicy ozimej.— Niezapomnieć pobronować późnego owsa, gdy się zazielenił.—Oglądać pola po każdym deszczu.— Dozorować łąk, kępy trwałych zielsk rydlem wykopywać.—Strzedz ażeby bydło nie najadało się młodéj koniczyny. — W braku paszy zielonéj kosić zbyt bujne oziminy nim źdźbło wypuszczą. — Woły robocze obficie karmić paszą zimową w oborze.— Bydło wypędzać o 6-téj dawszy mu suchéj paszy.— Strzedz zgniłych wód, przypędzać o 6-téj.— Okna w oborze trzymać otworem. — Nosić do obory wypielone chwasty. — Dla krów dojnych ciąć pokrzywy.—Mycie i strzyż owiec.—Skopy paść na najlepszych pastwiskach. — Późne jagnięta skopić.—Hurtować nawet bydłem, prócz krów dojnych.—Gniazda gąsiennic na drzewach w sadzie niszczyć.— Chmielnik otyczyć.— Strycharze z cegłą spieszyć się powinni.—Kamienie wapienne zwozić do pieców i wypalać. — Spieszyć z naprawą dróg.— Gumienne zabudowania przewietrzać. — Popoprawiać klepiska i wszystko z gliną poodbywać.—Opatrzyć dachy i wierzchy brogów. — Powyprzątać miejsca na skład paszy.—Przejrzeć arfy, rzeszota i wory.— Przysposobić kosy.— O przegarnieniu zboża pamiętać.—Od 20 pilnować rannych rojów w pasiece. Ogłosić zakaz odzierania z drzew kory.

Dla gospodyń.

Zasiewać stopniowo len; wczesny pleć po deszczu. — Świnie znajdują dostateczną paszę na pastwiskach. — Sadzić kapustę około połowy miesiąca —Polewać wszelkie rozsady wodą rzeczną. — Siać na gruncie późne kalafiory, sałatę, rzodkiewkę, ogórki, groch, fasolę, rzepę i t. p. Przesadzać na grunt wczesne kalafiory, karczochy, selery, pory i letnie kwiaty.—Grzędy warzywne opielać.— Brać szparagi.—Zbierać liście piołunu. — Gracować ulice w ogrodzie kwiatowym. — Ostatni termin na przesadzenie roślin trwałych. — Ku końcowi miesiąca, maty od inspektów pochować.—Siać konopie.—Dobry czas do bielenia płócien.—Przysposabiać masło i sery, jako nabiał majowy.

NA MIESIĄC CZERWIEC.

Można jeszcze siać mały jęczmień, proso, rośliny, na paszę zieloną i grykę.—Po 20 miesiąca siew ukończyć.— Kartofle późniejsze bronować, wcześniejsze okopywać.—Koniczynę i wykę kosić na zieloną paszę i na siano.— Koło połowy miesiąca zaczyna się koszenie siana.—Orać ugory, nawozić i nie przewlekać worywania nawozu. — Obłamywać liście buraków, rzepy i t. d. dla bydła.—Pamiętać o pławieniu bydła podczas upałów.—Wypędzać je nie prędzéj jak o 5; w godzinach południowych w cień zapędzać; przypędzać do domu przed 7. — Poić trzy razy na dzień.—W upały nie męczyć wołów roboczych, w godziny południowe. — Obory wietrzyć. — Zbierać dla owiec młode gałązki drzewa z liściami i suszyć je w cieniu. — Częściej dawać owcom sól i jałowcowe jagody. — Czas nabywania baranów.—Ciągle hurtować.—Z paleniem cegły i wapna pospieszać.— Wszelkie budowle ponaprawiać przed żniwem.—Przysposobić sierpy. — Najdogodniejszy czas do ponaprawiania grobel i upustów przy młynach.— Zboże w spichlerzach często przegarniać. — W spichlerzach i innych składach mysie dziury pozalepiać.— Pilnować szkody w polu i na łąkach.—Około 24 pilnować średnich rojów w pasiekach.

Dla gospodyń.

Można jeszcze siać len późny.—Drób przeliczać, gęsiom uszy lnianym olejem smarować. W ogrodzie wysadzać na grunt kalafiory, kalarepy, selery, pory i t. p.—Posiać groch późny i fasole.—Chronić od upałów nowe przesadzone rośliny.—Polewać co wieczór.—Ranną kapustę i kartofle okopywać. — Wysadki poprzywiązywać do kołków. — Marchew, pietruszkę, buraki i t. d. pleć i przerzedzać, jeżeli za gęsto zeszły.— Młode szparagi opleć.— Resztę letnich kwiatów z inspektu na grunt wysadzić.—Przenieść na grunt georginy z piwnicy.— Mirty i inne pokojowe zioła dla wzmocnienia w grunt wsadzić.— W dniu suchym zbierać aromatyczne zioła na ususzenie.—Z zebra-

niem karolku na łąkach, uprzedzić ich skoszenia.—Można docierać lnu i konopi.— Płótno bielić, Najlepszy czas do suszenia ryb. — Zapas masła i serów czynić.—Okienka piwnic na noc otwierać, na dzień zamykać.

NA MIESIĄC LIPIEC.

Na łąkach po zbiorze siana rowy poprawić.— Orze się ugor powtórnie. — Resztę gnoju wywieść.—Pod siew pszenicy ozimej grunt uprawiać.—W tym miesiącu rozpoczynają się żniwa. Od 5 zbiera się rzepak zimowy, ranny jęczmień. W polu ogląda się zboża, ażeby nie chybić właściwej chwili dojrzałości.— Przeglądać dziesiątki i rozstawiać dla wyschnięcia. — Jeżeli deszcz przepadnie naprzemian ze słońcem, stawiać snopy kłosami do góry, dla zapobieżenia wyrastaniu. Klepisko zasłać słomą ażeby go nie zepsuć wjeżdżaniem.—Na nasienie kłaść osobno zboże najdorzalsze z pól suchych nienawożonych.— Suchy jęczmień wiązać, wozić go rano i wieczorem.—Uwinąć się ze zbiorem dojrzewającej wyki i grochu.—Ranne kartofle na początku miesiąca okopać, późniejsze na końcu. — Korzonkowe rośliny w polu opielają się z chwastów.— Bydło a razem i odsadzone już cielęta, wypędzać nie prędzej jak o 5 na rżyska, przed owcami; przypędzać przed 7. — W mokre lato unikać z owcami rżysk tłustych.— Ponaprawiać drogi, któremi zboże zwozić się będzie. — W gumnach poobmyślać miejsca na wszystko.— Uczynić próbę z omłócenia kopy zwiezionego zboża, dla doświadczenia urodzaju.— Zboże w spichlerzu jak najczęściej rozgarniać.

Dla gospodyń

Wczesny len dojrzewa; w dniu wyrwania moczyć go; późniejszy płeść.—Strzedz ażeby małe prosięta w len nie wpadały, bo od tego zdychają. Gąsięta wypędzają na rżyska.—Kury się kapłonią.—Użyć środków do niszczenia gąsiennic na kapuście.— Wszystko pleć. — Okopywać kalafiory, selery i t. p. w miarę ich wzrostu.— Rokambul i czosnek z ziemi wyjmować. — Majeran zrzynać i suszyć.—Zacząć zbieranie dojrzewających nasion w wysadkach kapusty. — Kalafiory wyrosłe na nasienie, poprzywiązywać do palików. — Wybierać z gruntu cebulki kwiatowe, skoro liście pożółkły.—Groch zielony marynować lub suszyć. — Wiśnie i różne jagody na soki i konfitury zbierać.

NA MIESIĄC SIERPIEŃ.

Trwają ciągle żniwa; ze zbiorem jęczmienia pospieszać.—Orze się ugor po raz trzeci; podorać koniczysko, rzepisko, wycisko pod usiew oziminy.—Siać pszenicę w świeżo zoraną rolę, a żyto po dwutygodniowém jéj leżeniu.—Przy końcu miesiąca spieszyć ze zbiorem potrawu (otawy).— Bydło wypędzać na rżysko o pół do 6, przypędzać o 6 wieczorem.— Bydłu do stajni dawać nieco koniczyny, a przy końcu miesiąca liści buraków, rzepy, kapusty.—Owce paść na ozimych rżyskach.—Na początku miesiąca odsadzają się jagnięta od macior.—Liście dla owiec zbierają się.— Hurty trwają. — Pamiętać ażeby przypłodek wszelkiego bydła był nacechowany. Pamiętać o podpieraniu gałęzi z owocami w sadzie.—Chmiel się zbiera.—Po skończonem żniwie wrócić się do budowania. — Poopatrywać stare budowle. — Z młóceniem oziminy do nasienia pospieszać. — Czas nabywania pięknych odmian zboża do siewu.— Liście warzyw odłamywać dla krów dojnych. — Studnie wyporządzać, kopać nowe.—Pamiętać o przerabianiu zboża w spichlerzu.—W dni pogodne miód podebrać.— Pościągać wierzytelności zbożowe, lub oddanie ich dłużnikom przypomnieć.

Dla gospodyń.

Dojrzały len powyrywać, ogłowić, zamoczyć, wysuszyć, schować.— Prosięta w tym miesiącu urodzone są już późne i biją się do jedzenia.— Kapustę, selery okopać.—Karczochy pościnać. Nasiona wysadków zbierać, niemniej nasiona letnich kwiatów.— Zebrać nasienniki ogórków.

Suszyć owocowe letnie.—Pamiętać o nawiezieniu piasku do piwnicy.

NA MIESIĄC WRZESIEŃ.

Następuje siew oziminy; siać najprzód na roli lżejszéj; na najżyźniejszéj na końcu.—Szczególnie pospieszać z oraniem pod żyto, które nie pierwéj siać, póki ze dwa tygodnie rola nie poleży.— Po zasianiu i zabronowaniu, pobróździć.— Pospieszać ze żniwem późniejszych jarzyn.—Około połowy miesiąca nie ociągać się z zebraniem potrawu (otawy).— Kartofle wybierać, skoro łęciny schnąć zaczną. — Jeżeli się co gnoju zebrało, wywieść go, szczególnie na pole po grochu, i roztrząśniony worać.— Po zebraniu oziminy, rżysko natychmiast podorać. — Po zbiorze potrawu, krzaki z łąk wykarczować, próżne miejsca trawą obsiać. — Rowy na łąkach odnowić lub pokopać.—W niedostatku paszy na rżyskach, paść bydło w lasach.—Wypędzić je o 7, przypędzać o 5. — Cielęta do hodowania przeznaczone w oborze zostawiać.—Bydło wybrakowane stawiać na karmi.— Najlepszy czas do kupowania bydła.— Owce wybrakowane sprzedać. — Owce prostych odmian strzydz powtórnie.—W końcu miesiąca rozpocząć w lesie spuszczanie drzewa potrzebnego.—Z budowaniem pospieszać, wszystkie dawniejsze budowle poopatrywać.— Kopać glinę.— Groble i upusty opatrzyć. — Robienie słodu rozpocząć. — Okna i piece powyporządzać. Wyporządzić naczynia browarne i gorzelne.— Studnie wyczyszczać lub kopać. — O spichrzu pamiętać.—Od włościan i arendarzy należne opłaty odebrać. — Pomiarkować czy wystarczy paszy na zimę.— W opał na zimę zacząć się sposobić.—Polecić na wsi opatrzenie kominów przed zimą.—W dni pogodne podbierać pszczoły.

Dla gospodyń.

Świnie dobrze karmić, ograniczywszy ich ilość stosowną do folwarku.— Zbierać owoce zimowe w sadzie.—Dalej zbierać dojrzewające nasiona.— Wybierać z ziemi buraki, marchew, cykoryą, pietruszkę, selery i t. p.—Roczne flance karczochów wybrać z gruntu i do piwnicy przenieść.—Koło połowy miesiąca sadzić do gruntu rokambul, czosnek i szalotkę; niemniéj cebule wiosennych liliowych kwiatów. — Zbierać nasienie z kalafiorów, z cebuli i porów.— Rozdzielać i przesadzać korzenie roślin kwiatowych trwałych.—Przy końcu miesiąca zasiać maki, ostróżki i t. p. na zimę.—Len i konopie trzéć zacząć. Zapas mąki i krup do spiżarni sposobić.—Robić powidła ze śliwek.

NA MIESIĄC PAZDZIERNIK.

Po pierwszy dzień tego miesiąca wszystko z pola i łąk zebrane być powinno.—Gdzie się uprawia warzywo w znacznéj ilości, teraz podwoić należy starania w zebraniu go.— Z podorywaniem roli pod przyszłą jarzynę i ugoru pospieszać.—Obejrzéć zazielenioną oziminę i podosiewać miejsca opuszczone.—Gnój zapasowy wywozić.—Rowy wszędzie poprawiać lub nowe dawać.— Z krzaków łąki czyścić.— Łąki mchem zarosłe popielić.—Kretowiska rozrzucać.—Bydło wypędzać o 8, przypędzać o 4 i zacząć przyzwyczajania go do zimowéj paszy.— Obornemu bydłu dawać liście warzyw, a unikać koniczyny przemarzłéj. — Bydło tuczące się pilnie opatrywać.—Owce tylko do połowy miesiąca wypędzać i dawać im więcéj paszy suchéj. — Brakować je.— Obory luftować.—Rznąć sieczkę.— Spuszczać drzewo; pomiarkować ile go do budowy potrzeba.— Murowania około budowli poprzestać.— Kopać glinę na cegłę.— Wziąść się do młócenia.— Słód robić. — Wodociągi przed nadejściem zimy gnojem od zamarznięcia zabezpieczyć. — Przeglądać wszelkie sprzęty rolnicze i inne gospodarskie, i przedsięwziąść ich naprawę.—Rozpocząć sadzenie drzew.— Odbierać od włościan zboże pożyczone im na siew, jakoteż inne należytości od nich.—Zaopatrywać się w zapas mąki do gorzelni. — Pszczoły leśne podebrać i na zimę opatrzyć.

Dla gospodyń.

Ogrodowiny zachować w piasek w piwnicy. Kapustę wycinać.— Grzędy szparagowe nakryć gnojem.— Siać warzywa, jakoto: marchew, pietruszkę i t. p.—Po zebraniu ogrodowin, nawieść grzędy i przekopać. — Grzędy z cebulkami kwiatowemi przykryć liśćmi.— Pookrywać na zimę rośliny trwałe marznące.— Georginy poprzenosić do piwnicy.— Kwiaty z naczyniami pownosić do pokoju. — Z suszeniem i tarciem przędziwa pospieszać.— Jagody jałowcowe zbierają się.— Zaopatrywać się w zapas mąki na chleb i krup do spiżarni.

NA MIESIĄC LISTOPAD.

Rżyska i ugor orać, nawóz worywać. — Marglować rolę.—Łąki przejrzeć w celu ich poprawienia.—Bydło wypędzać o 9, przypędzać o 3, i jak najtroskliwiej paść je w oborze.— Dawać mu liście warzyw. — Bydła opasowego ściśle doglądać.—Owce wpogody tylko wypędzać; w mróz na ozime zasiewy.— Hurtować łąki jeżeli pięknie.— Zachować lepszą paszę na czas kocenia się owiec.— Wypasać żołędzie. — Zacząć sprowadzać drzewo na opał i do budowli, ostatnie zacząć ociesywać.— Statki wodne, ule, sprzęty gospodarskie i t. d. robić.— Zbierać i zwozić kamienie wapienne. — Młócić ciągle koniczynę w mrozy.—Ciągle słód robić.— Dowiedzieć się do kartofli i innego warzywa, czy zachowane dobrze.—Pospieszać z sadzeniem drzew.—W sadzie opatrzyć wszystko na zimę. — Chmiel pokryć gnojem.—Jeżeli sanna, zwozić z łąk siano. Rznąć ciągle sieczkę dla bydła. — Opatrywać się w zapas mąki. — Od włościan wszelkie daniny odebrać.—Czeladź wieczorami zatrudniać.

Dla gospodyń.

Owoce w piwnicach rozgatunkować i przebrać. Len i konopie suszyć i wycierać. — Spieszyć z robieniem talek i nici lub rozdać przędziwo do wyrobienia.—Żurawiny zbierać do konfitur. Zaopatrywać we wszystko spiżarnię.—Robić pekeflejsz i marynaty. — Gęsi i innego drobiu ściśle doglądać i dobrze go karmić. — Dziewki wieczorami przędą, drą pierze i t. p.

NA MIESIĄC GRUDZIEŃ.

Gdy umarznie, gnój w pole pod warzywa wywozić.—Krótki i drobny na łąki.—Zwozić torf do opału.—Kamienie wielkie.—Siano z łąk błotnych. — Pilnować przemiany paszy dla bydła, mięszać z nią korzenie warzyw.—Ocielonym krowom dawać napój z otrąb osolony.—Cieląt nie odsadzać bo zdychają.—Bydło i owce niekiedy na dwór wypędzać; ostatnim obok innéj paszy, zakładać liście suszone.—Stajnie, obory i owczarnie wykadzać jałowcem i octem. — Gdy śnieg głęboki, kuropatwom żywności podrzucić. — W stawach i sadzawkach robić przeręble—Gdy mocny lód, najlepszy jest czas do bicia pali przy upustach. — Pospieszać ze zwożeniem drzewa i wszelkich materyałów na parkany, do grodzenia płotów, do opału tak przy gorzelni jako i przy domu.— Zwozić do pieców kamienie wapienne.— Palić cegłę.—W stodołach ciągle młócić.—Słomę składać na gumnie w brogi.—Sieczkę rznąć ciągle. Robić słód bez przerwy.—Często przeglądać składy warzywa; wieczorem przejrzeć czy wszystko u gumien pozamykane.—Ponowić zalecenie ostrożności w obchodzeniu się z ogniem.—Zbierać popioły z pieców dla użycia ich za nawóz.—Umieć zatrudnić czeladź, któréj doborem w tym tak nazwanych god miesięcu, najtroskliwiéj się zająć.— Jest wiele robót drobniejszych: rąbanie drzew na zapas, plecenia koszów i półkoszków z rokiciny, robienie matów do ogrodu, sieci do rybołóstwa, kręcenie prowiąseł czyli pasów, naprawa wszelkich rolniczych i innych narzędzi.—Zaległe długi u włościan poodbierać.— Przejrzeć pasiekę, uważając czy śnieg do ulów nie wpada, i czy do nich myszy się nie zakradają.

Dla gospodyń

Docierać lnu i konopi.—Przędziwem się trudnić. Drzeć pióra.—Prosiąt nie zostawiać na przychówek bo są nietrwałe.—Słonina z bitych w tym miesiącu wieprzów, bywa najtrwalsza i najlepsza.

CIEKAWE WIADOMOŚCI GOSPODARSKIE.

Nowy sposób zachowania zboża od zepsucia.

Pan Arthus z Angers donosi: iż dzierżawca z okolicy Beaupréau przedał piekarzowi w Angers zboże ze zbioru 1840, które w zupełnie dobrym stanie było zachowane do jesieni 1843 za pomocą bardzo łatwego środka, który tu podajemy. Jak tylko zboże wniesione zostało do spichrza, wrzócono w tę kupę zboża, liści z drzewa orzechowego, które zielono były obrywane. Następnie przy poruszeniu od czasu do czasu téj kupy zboża i liści z niem razem się mięszając, mogły przesuwać się we wszystkie strony a przez to dotykać wszędzie ziarna; w r. 1841 równie jak w r. 1842, przymieszano znowu do tegoż zboża świeżych liści orzechowych. Te liście które bardzo prędko usychają, dają się przy przewiewaniu zboża, gdy go się przygotowywa na przedaż, łatwo oddzielać. Mocna woń którą one udzielają ziarnu, trwa wprawdzie i po przewianiu zboża, a nawet i po zmieleniu go, jednakże znika zupełnie, gdy ciasto z téj zrobione mąki zaczyna kiśnieć, tudzież przy jego pieczywie. Chleb z tego zboża ma czysty smak i jest zupełnie dobry.

Przyrządzić lampy i świece zielono się palące a które bardzo są wygodne dla wzroku.

Bierze się 2 łuty na proszek utartego boraksu, rozpuszcza w półkwaterku wrzącéj wody; do tego rozczynu leje się zwolna kroplami pół łuta kwasu siarczanego i zmoczywszy w nim lampowe lub świeczne knoty, wiesza je aby wyschły w cieple lub na słońcu i potem używa jak knotów zwyczajnych. Knoty napojone rozczynem równych części boraksu i grynszpanu w occie jeszcze wyraźniejszy okażą skutek.

Łatwy sposób wytrzeźwienia człowieka pijanego.

Pijanego człeka prędko można otrzeźwić następującym napojem: ½ łuta proszku z muśli Ostrzygi; sześć łutów wody różanéj i łut fijałkowego syropu; dostać tego można w każdéj aptece, zapobieży się także upiciu, gdy przed użyciem napojów i w czasie ich picia, jeść się będzie słodkie migdały.

Sztuka otrzymania w każdéj porze szparagów nadzwyczaj dużych, delikatnych i smacznych.

Sposób ten, w skutku niezawodny, nader dogodny będzie dla lubowników szparagów, którzy zechcą mieć tę przednią jarzynę w każdym czasie a to delikatną i smaczną.

Gdy na wiosnę szparagi pokazywać się zaczynają, wyszukawszy co grubszych pędów, nakryć trzeba każdy zwyczajną, od piwa lub porteru, do góry dnem przewróconą butelkę na pół cała jéj szyjkę w ziemię zapuszczając; żeby zaś nie przewracały się butelki, wetknąć wypada każdą trzema lub czterema kołeczkami. Każdy tak nakryty szparag mając przecięty przystęp zewnętrznego powietrza, szybko pędzić i wzrastać będzie w butelkę, prędko dosięgnie jéj dna od którego zawróciwszy się rość będzie na dół do szyjki, od téj zwróci się znowu ku bokowi butelki, i tak w krótce całą ją zapełni i z ziemi do góry podniesie.

Wtedy zerznąć go trzeba i dla wydobycia rozbić butelkę. Tak wychowany szparag ważyć może 1—2 funtów, będzie miękki, delikatny i tak smaczny jak go w najlepszym gatunku mieć można. Dla tym pewniejszego skutku posmarować trzeba butelki rozwiedzioną w wodzie gliną aby nie były przezroczyste. Do tego użytku biorą się zwykle butelki spękane już do niczego nie zdatne. Tym sposobem od początku wiosny aż do późnéj jesieni otrzymywać można szparagi równie dobre jak w najprzyjaźniejszym wiosennym czasie. Zamiast butelek używać także można glinianych garczków. W ziemię urządzić trzeba ciepłą grzędę w piwnicy lub w trepauzie, przenieść w nią krzaki szparagów, polewać ziemię niekiedy letnią wodą, a gdy puszczać zaczną młode pędy nakrywać je butelkami w sposób wyżéj opisany. Chcąc ażeby karpy szparagowe łatwiéj i więcéj dawały pędów, zrzynać trzeba podrosłe szparagi tuż nad korzeniami.

Sztuka prędkiego utuczenia drobiu.

Utuczyć prędko gęsi aby przy tem miały wielką wątrobę.

Najlepszy sposób utuczenia gęsi do wysokiego stopnia zależy na tém, aby je napychać kluskami zagniecionemi z mąki jęczmiennéj, owsianéj i grochowéj z przydatkiem trochy soli i pieprzu. Nie trzeba także zaniedbywać przymięszania nieco mleka i masła. Główną też powinno być rzeczą aby przy każdém karmieniu dać gęsi połknąć w klusek wgniecioną szczyptę sproszkowanego antymonu; kiedy gęś dobrze trawi napychać ją co parę godzin. Poślednia mąka pszenna, ugotowany groch, kartofle,ześrotowana kukurydza czyli turecka pszenica z odrobiną imbieru zagnieciona z kluskami sprawiają gęsi dużą wątrobę. Nie ma im nigdy braknąć wody, do któréj przydać należy potłuczonych węgli drzewnych i piasku. Stary czerstwy chléb wodą i mlekiem odwilżony, tudzież odrobina soli i antymonu przyczyniają się do prędkiego i mocniejszego utuczenia.

Tuczenie kurcząt i pulard.

Skoro się zaczną tuczyć nie trzeba im dozwalać wolno biegać ale trzymać je pod więcierzem a lepiej jeszcze we właściwych kojcach z którychby pomiędzy szczeble sięgać mogły po wyżywienie. Dawać im trzeba na posłanie słomę i tę co dzień odmieniać. Na pokarm daje się im namoczoną pszenicę i jęczmień, chléb w mleku odmiękczony, kluseczki zagniecione z jęczmiennéj i owsianéj mąki; odmieniać im trzeba często pokarm aby lepiéj jadły. Chcąc miéć kurczęta i pulardy utuczone w jak najkrótszym czasie, trzeba je zapychać drobnemi kluskami, dodawszy do nich małą ilość utartego na proszek antymonu. Pulardom dawać trzeba proso namoczone w mleku, i ciasto z jęczmiennéj i owsianéj mąki z syropem od czego one prędko i mocno tyją.

Tuczenie kapłonów.

Postępuje się z niemi tak samo jak z gęsiami i pulardami: napycha się je kluskami które się składać powinny z 3 łutów mąki jęczmiennéj, 3 łutów zmielonego prosa, 3 łutów ugotowanéj kukurydzy, 1 łuta masła i tyle mleka iżby z tego wszystkiego zrobić było można kluski do których wgniecie się małą szczyptę antymonu. Taką porcyę dla każdéj sztuki przysposabia się zawsze dziś na jutro, i tak co dzień robi się świeżą; dając przy tem regular-

nie napój można je mieć we dwóch tygodniach doskonale utuczone.

Tuczenie gołębi.

Wykona się najlepiéj za pomocą wyki, grochu, jęczmienia, gryki i prosa, które się w wodzie namoczą. Temi pogniecionemi ziarnami napychają się gołębie podobnie jak inne ptastwo, lub zmiełszy je na mąkę i zagniotłszy trzeba pić po każdem nakarmieniu. Mąka owsiana i jęczmienna z piwem zarobiona dobrym jest pokarmem do tuczenia kurcząt i gołębi.

Tuczenie bydła.

Udaje się najpomyślniéj gdy przy dostarczeniu pożywienia, dokłada się staranie o ciągłe utrzymanie mocnéj chęci do jadła; kiedy nie wiele na raz ale często i regularnie w oznaczonych godzinach, dobre i pożywne daje się jadło; kiedy się utrzymuje bydło ochędóżnie, i często się je zmywa. Obora w któréj stoi tuczące się bydło, nie ma być ani za ciepła, ani za zimna a często przewietrzana. Dla utrzymania dobrego u bydląt apetytu polepszać trzeba stopniowo co dzień karm, strączkowe ziarno dawać trzeba w wodzie poprzednio namoczone lub pośrótowane, bo inaczéj robi wzdęcie i odbiera chęć do jadła; dawać należy co dzień sól. Poić trzeba bydło jak najczęściej, kiedy tylko ma chęć do picia, posoliwszy za każdym razem napój który nie ma być za zimny. Bydło lepiéj się tuczy suchą niż zieloną karmią, marchew i pokrzywy drobniutko posiekane dodawszy do nichześrotowanego grochu lub wyki, przez czas jakiś poprzednio namoczonych i z drobną sieczką pomięszanych, gdy nadto popruszy się je sproszkowanym antymonem, dawane co trzy godziny, prędko i dobrze bydło tuczą; szczególniéj pomocnem będzie dawanie przy tem wiele mączystych napojów.

Jak zapobiedz przeziębieniu od natężonych mrozów i odmrożeniu rąk lub nóg jadąc lub idąc.

Weźmie się pół funta czystego lnianego oleju i lekko się go zagrzeje w żelaznéj ryncę; poprzednio posieka się drobno dwie garści pokrzywy żegawki wsypawszy ją w garnek poleje olejem ciepłym, byle nie gorącym, iżby się pokrzywa przepalić miała. Naczynie z pokrzywą nalaną olejem potrzyma się przez dobę na ciepłym piecu lub w gorącym popiele, a potém przecedzi i wyciśnie przez płótno, odcedzony oléj wleje w mocną szklanną flaszkę i doda się ćwierć łuta goździkowego olejku, pół funta jak najmocniejszego spirytusu winnego; zakłóci się razem wszystko, a ztąd utworzy się maść żółtawa. Tą maścią smarują się ręce, nogi, a przedewszystkiem piersi i inne miejsca, które przed mrozem zabezpieczyć wypada; niemylnie okaże się pomyślny skutek.

Zrobić świece któreby się paliły przez 4 dni i nocy.

Bierze się dobrego wołowego szmalcu, topi się go, i dla oczyszczenia dodaje trochę wosku; zdejmuje się go z ognia, i to się 3 razy powtarza; tym sposobem szmalec oczyściwszy, kładzie się go blizko 4 łuty w szklane naczynie, ogrzewa zwolna aby się stopił, dodaje się 2 łuty wosku, 2 łuty terpentyny, tudzież trochę przedniéj pszennéj mąki; zarabia się tę mięszaninę na miękką massę, wałkuje się ją rękami na stole, i gdy już tężeć zaczyna kładzie się do niéj małe ziarno soczewicy zamiast knota.

Piwo stołowe z syropu.

Przyjemny ten napój zrobić można równie w bardzo małych jak i w znacznych na raz ilościach. Bierze się funt syropu, miesza go z 5 kwartami wody wrzącéj, dodaje się kilka bobkowych liści, 2 łuty imbieru, i gotuje przez kwadrans; chłodzi i zadaje drożdżami aby robiło; rozumie się samo przez się, że można także dodać chmielu i korzeni.

Sposób uskromienia narowistego konia.

Upornego, narowistego konia lub inne zwierzę można uskromić i ukorzyć włożeniem mu w ucho małego kamyka, z którym się ucho mocno ręką przytrzyma. Jeżeli się to uczyni na obu uszach, pewniéj jeszcze dopnie się celu.

Sposób pomnożenia sześć kroć plonu kartofli, tudzież zachowania ich przez rok.

Ponieważ kartofle stały się dziś ważnem, upowszechnionem i najpierwszem po chlebie pożywieniem, przeto sądzimy, że znaczną uczynimy przysługę, podając sposób pomnożenia zwyczajnego ich plonu. Przekopać trzeba i uprawić ziemię pod kartofle przeznaczoną *na* $1/2$ *a choćby i na 2 stopy* głęboko; im głębiéj tym lepiéj. Zrobić wysokie i dobrze zastropione zagony, któreby miały boki równo i mocno spadziste; w bróździe między zagonami posadzą się zwyczajnym sposobem kartofle i nieco ziemią przyrzucą. Na pochyłych bokach zagonów posadzić można lub posiać jarzyny, prędzéj niż kartofle dojrzewające; z czasem równie jak dla spadu z deszczami i podczas zbierania ogrodowin, obsuwać się będzie ziemia z grząd w brózdy i coraz wyżéj obsypywać łodygi kartofli, tak iż pod koniec lata brózdy wyrównają zagonkom. W takim więc sposobie kartofle przykryte będą *na* 1 *do* 2 *stóp* grubo ziemią i równie wysoko wyrosną ich łodygi, a wszędzie wyrastać z nich będą kartofle równie duże jak te co rosną na dole przy korzeniach; ztąd to pochodzi w tym sposobie tak obfity plon kartofli. Robiąc zagonki, uważać trzeba aby im dać kierunek od północy na południe, iżby południowe słońce wszędzie równo dobrze je oświecało. Inny sposób pomnożenia zbioru kartofli jest następujący: Nauczyło doświadczenie, że plon kartofli powiększa się w miarę pulchnącéj ziemi, w któréj zasadzone zostały, a przeto z najpulchniejszego gruntu najobfitszego zbioru spodziewać się można. Odkryto, że garbówka, czyli dębowa od garbarzy kora i trociny drzewne dają dwa wyborne środki spulchnienia ziemi tęgiéj, a przez to powiększenia zbioru kartofli. Tych to dwóch środków używać można do spulchnienia tęgiego, pod kartofle przeznaczonego gruntu; tym łatwiéj że one, tak u garbarzy jakoteż w tartakach i u pilarzy, małą lub żadnéj prawie nie mają wartości.

Sposób najlepszego zachowania kartofli długo.

Przedewszyrtkiém pamiętać trzeba o tém, aby nie chować kartofli wprzód, nim dobrze dorosną, dojrzeją i dobrze w powietrzu obeschną; małą ich ilość można dobrze przechować w suchéj piwnicy, słomą je nakrywszy. Z dużemi zaś ilościami inaczéj sobie postąpić wypada. Najlepszeby do tego były doły w suchéj ziemi, jakich w niektórych krajach do przechowania zboża używają, W ich braku kopie się w ziemi dół na 10—12 stóp głęboki, i stosownie szeroki; jego dno i boki wykładają się słomą, i nasypawszy weń kartofli na 3—4 stóp

od wierzchu, przykrywa się je słomą na pół stopy grubo, a na tę przysypuje suchą ziemię, tak iżby ani przesiąkła wilgoć ani doszedł ich mróz; tym sposobem dobrze się przechowują kartofle do wiosny, i tego to sposobu u nas w wielu okolicach używają. Mając suchą piwnicę lub suchy sklep, umyślnie na to w ziemi pod niebem urządzony, tak iżby w nim nie zamarzło, najlepiéj przechowują się w takim sklepie kartofle, kiedy się tam kadzić będzie parą siarki; kartofle zsypane w fasy lub beczki, które się wykadzają siarką lub spirytusem, najlepiéj się tam i długo przechowują. Najdłużéj się zaś przechowują, gdy obok nich, w zamknięciu, stawiać się będzie czasami chlorek wapna w wodzie rozczyniony. Inne ogrodowiny, nawet mięso, zwierzyna, drób zabity, i ryby bąć surowe bąć gotowane mogą się długo i dobrze przechować w miejscu zamkniętem, gdzie się często tworzą wyziewy chlorku wapna.

Łatwy sposób pozbycia się wołków ze zboża.

Gazeta wiejska gospodarska, saska, donosi: że pewien francuzki rolnik odkrył przypadkiem łatwy sposób pozbycia się niepotrzebnych gości ze spichlerza, wołków. Położył on w kącie parę skór owczych w blizkości wielkiéj kupy zboża, do którego się były wołki zakradły, o niczem daléj nie myśląc. W kilka dni spostrzegł z niemałem zadziwieniem pełno na nich nieżywych wołków. Oczyścił z nich skóry i znowu je położył na dawnem miejscu, a znowu na nich po niejakim czasie znalazł toż samo. Powtórzył to jeszcze parę razy, a zawsze ten sam okazał się skutek. Wreszcie kazał zboże przeszuflować, i nie znalazł w nim ani jednego wołka.

Aby kury w lecie i w zimie zarówno jaja niosły.

Suszy się pewną ilość łuszczyn lnianych w piecu gorącym, tłucze się potem takowe na gruby proszek i miesza z równą ilością otrąb pszenicznych i mąki dębowéj. Mieszaninę tę zarabia się wodą na ciasto, którem się kury karmią. Żer ten płodność kur nadzwyczaj pomnaża.

Sposób wytracenia myszy.

Prócz sposobów zwyczajnych, ten który tu podajemy, mało jeszcze znany, lecz bardzo skuteczny. Tam gdzie jest dużo myszy, potrzeba tu i owdzie porozstawiać w naczynkach ogień, i na takowy rzucać łupiny z cebuli aby się spaliły; co raz drugi i trzeci powtórzyć należy, aby się znaczny dym rozwinął, a wszystkie wyzdychają.

Wymioty gnojowe u owiec.

Weterynarz Lowack w Górnym Szląsku uczynił postrzeżenia nad tą rzadką i dotychczas mało znaną chorobą; z tych się pokazało, iż dwie trzecie części stada owiec, po spożyciu zmarzłéj i zaschłéj trawy na nią zapadały. Za lekarstwo dla chorych służyły $1/4$ kwarty odwaru rumiankowego i 8 granów opium; zadając takowe owcom na wymioty zapadłym, co dwie godziny w opisanéj powyżéj ilości. Prócz tego, przed wygonem i po powrocie z paszy dawano im karm suchy.

Para z kawy niepalonéj, niezawodne lekarstwo na ból oczów.

Doktór Armati, lekarz turyński, w słabościach ocz zaleca parę z kawy niepalonéj. Długoletnie cierpienia ocz, przeciw którym wszelkie

lekarstwa były daremne, uleczył w krótkim czasie za pomocą pary z odwaru niepalonéj kawy.

Skuteczne lekarstwo dla bydła rogatego przeciwko weszce.

Wziąć 3 części śmietany i ⅓ lnianego oleju; zmięszawszy razem, smaruje się tem bydlę. Lekarstwo to niechybnie skutkuje, i nie szkodzi bynajmniéj bydlęciu choć je lizać będzie.

Sposób czyszczenia studni.

W studnię 40 stóp głęboką, zepsutem powietrzem tak napełnioną, że ani światło, ani proch nie chciały się w niéj palić, wlano 180 kwart wrzącéj wody, z tak pomyślnym skutkiem, że powstała ztąd para, która w kwadransie oczyściła zupełnie powietrze.

Maść na odmrożone członki.

Wziąć równe części olejku terpentynowego, spirytusu kamforowego, tynktury, szafranu, wymięszać to razem należycie, i cztery razy na dzień odmrożone członki dobrze tą maścią nacierać.

Jak sobie postąpić, gdy klacz źrebna na kolki lub inną słabość zachoruje.

Jeżeli klacz zachoruje, i obawa jest, że płód zrzuci, potrzeba jéj miodem praśnym podniebienie i chrapy tak nasmarować, aby zapach miodu w siebie wciągnęła, poczem się zaraz uspokoi.

Środek aby stare drzewa owocowe znowu rodziły.

Rozpuszcza się wapno niegaszone w odpowiedniéj ilości wody, i tym roztworem smaruje się w zimie drzewa owocowe; ku wiośnie, stara kora częściowo odpadnie i nowa odrośnie; a wtedy znowu owoc rodzić będą.

Ser od robaków zabezpieczyć.

Kładąc ser do dzieżki, przekładać go trzeba warstwami pęczków ziela świętojańskiego (hypericum perferatum), które nadaje serowi smak wyborny i tłustym go robi.

Przestroga dla owczarzy.

Doświadczenie potwierdziło, że owce pasąc się na takiéj trawie, po któréj len się rosi, zgniliźnie podlegają. Gdzie jest zwyczaj len tym sposobem rosić, owczarze na miejsce takie owiec pędzić nie powinni.

Jak stal ze rdzy oczyścić.

Posypawszy drobno utłuczonym weinsztynem (cremortartari), a po godzinie wytrzeć suchą flanelą; co kilka razy powtórzywszy, rdza do szczętu zniknie.

Zamarzłe jaja do użytku zrobić sposobne.

Jeżeli jaja zamarzną, aby do użycia były, trzeba je na jakiś czas do zimnéj wody włożyć. Mróz zupełnie z nich wyjdzie.

Przepis do zalewania butelek z winem.

Stopić smoły płynnéj pół funta, kalafonii pół funta, i wosku żółtego ćwierć funta, lub też oleju lnianego kwartę, ugru czerwonego ćwierć funta. Do czerwonego zaś wina używa się ugru czerwonego 4 łuty; cynobru 2 łuty i minii dwa łuty; zresztą, jak wyżéj.

KALENDARZ PSZCZOLNY.

STYCZEŃ.

1. Pasieki strzedz od złodziei.

2. Podczas wielkich mrozów bynajmniéj *nie pukać*, uli z miejsca nie poruszać i nie przewozić, bo poruszone pszczoły z pomiędzy plastrów na dół spadają i marzną.

3. Ule sianem lub słomą otulać, myszy wygubiać, i od zakradzenia się ich do uli chronić: a postrzegłszy jamę, workiem ją gęstéj sieci lub płótna zastawić, od góry w ul zapukać, mysz ułowioną zabić, i jamę smołą z mąką i wapnem ugniecioną zalepić.

4. Ule z desek i kosze ze słomy robić.

LUTY.

5. Jeżeli mrozy trzymają, pszczół nie poruszać.

6. Gdy są ciepła lub wilgoć, okna w pszczolni otworzyć, i kilka minut przewietrzyć, mirą wykadzić, w ulach ostrożnie dna podchędożyć.

7. Gdy leżą wielkie śniegi, a mrozów niemasz, najlepsza jest pora barcice ścinać i zwozić, komu tego potrzeba, albowiem drzewa w śnieg padające, pszczół nie otrząsają.

8. Pszczoły kupować i przeprowadzać, kto tego koniecznie potrzebuje. Przewożąc na saniach lub wozie, ule w słomę upakować, obrócić oddech do góry, zakryć płótnem, gożdzikami obić lub kitem pod liczbą 17 przepisanym, z boków oblepić; przywiezione na miejsce ule, stawiając, trzeba im gnoju pod dna podłożyć, aby wpadłe pszczoły na dno, mając ciepło, w górę powrócić mogły.

9. Podczas wielkich mrozów, przewozić pszczół nie można.

10. Wyloty pozakrywać drucianą kratką, a najlepiéj włosianą siatką, umyślnie sporządzoną do tego; osobliwszą w tym miesiącu jest pszczół wadą, że chociaż jeszcze przymrozki trzymają i śniegi leżą, aby tylko dzień był jasny i w południe cokolwiek dogrzewało słońce, z jakowéjś niecierpliwości czyli ciekawości, najmocniejsze pszczoły, jedne na wierzch ula wyłażą, inne z ula wprost wylatują i zapuszczają się daleko, a zbłąkane ziębną i na śnieg padają; i te nawet co na ule wyłażą, nie mogą do niego powrócić, i wkrótce obumierają; przezco można wszystkie pszczoły utracić, nie zakrywszy wylotów.

11. Dobrze jest w pszczolni rusztowania pod ule, i uli liczbę znaczną przed zaprowadzeniem pszczół wcześnie przygotować, gdyż potém wszystko świeżo i nagle robione przy pszczołach, wielkiéj trudności i szkody staje się przyczyną. A co najszkodliwszego, to ule ze świeżego drzewa; tych bowiem drzewo ma jeszcze wiele soków, które przez ciepło wewnętrzne pszczół, ściągają się do środka, zakwaszają zarób pszczoli, albo są przyczyną pleśni; téj więc wady jak najusilniéj w gospodarstwie pszczolném wystrzegać się potrzeba.

MARZEC.

12. Na początku tego miesiąca w dzień ciepły, ule z pszczolni na rusztowaniach pozostawiać.

13. Trzeciego lub czwartego dnia, jeżeli będzie ciepły, podnieść i pszczołom dozwolić przelecieć się; około 3 godziny po południu, już bynajmniéj uli nie poruszać, ani się około pszczół uwijać, aby do swych uli spokojnie powracać mogły; skoro zaś mrozy jeszcze trzymają, albo śniegi leżą, to jeszcze tego przed-

siębrać, ani wylotu pszczołom pozwalać nie można.

Wszelako, do połowy marca nie można podmiatania odwłóczyć, bo chociaż jeszcze mrozy trzymają, to już w południe działanie słońca powiększa ciepło w ulu i trupy ich na dnie leżące gnoi, od czego psuje się miód, pleśnieje wosk, i w końcu robi się powietrze niszczące, które z ula pszczoły zadusićby mogło. Bardzo mocne pszczoły, które za najmniejszem poruszeniem wylatują z ula, dymem od dołu podkurzyć i dna szybko podnieść.

15. W dni mroźne, pszczołom wylotów w ulach nie otwierać ani ich wypuszczać; gdy zaś pogody i ciepła nastąpią, przewietrzania im dozwalać.

16. Do każdego działania z pszczołami, potrzeba wszystkie sprzęty przysposobić, jakie przy każdéj odtąd czynności będą potrzebne, a te są:

Wanna, która zawsze z wodą w pszczolni stać powinna.

Siatka z nici bawełny lub jedwabiu, jak woreczek zrobiona, i żeby na czapkę lub kapelusz włożyć ją można, dla okrycia twarzy.

Sitko dla pomocnika z kapą płócienną.

Nóż z oprawą, przynajmniéj na łokieć długi, na dwie strony ostry, w końcu szeroko przycięty i zaostrzony.

Nóż także długi, w końcu przycięty i szeroko na cal jeden zagięty i zaostrzony.

Nóż kończaty, na obie strony w końcu zaostrzony.

Szufelka żelazna do zbierania na dnie ula upadłego miodu, lub wosku okruchów.

Gracka do wygracowania pruszu na dnach przylepionego.

Widelce na łokieć długie, z dwiema palcami szerokiemi do wyjmowania plastrów.

Szpilnik do przypinania w ulu węzy z zarodem, albo plastrów z miodem, w którym z drugiéj strony na cal głęboki musi być dołek do nakładania szpilek drewnianych, gdy się niemi węza lub plastry przypinać mają.

Fajerka blaszana z rurką na boku otwartą, a u wierzchu z nakrywką dziurkowaną do kurzenia dymem, gdy się w rurkę mieszkiem zadmie.

Piłka, toporek.

Świderek większy do robót, mniejszy do wiercenia oddechów, dłutko.

Łyżka długa, rogowa lub drewniana do zbierania i osadzania pszczół.

Szczotka do zmietania pajęczyny i pruszu.

Kosz do składania suszu.

Beczka stojąca z pokrywą do składania miodu.

Wiadro do przynoszenia wody.

Miska lub miednica do umywania rąk, ręcznik.

Fartuch do pasa, dla okrycia sukien.

Chustki dwie płócienne do obwiązywania rękawów i wierzchu ręki.

Worek płócienny z obręczą drucianą do zbierania rojów i onych przenoszenia.

Drut do robienia skobelków i haczyków.

Szpagat do przywiązywania części ula.

Kreda do znaczenia uli.

Stół do kładzenia sprzętów, podczas czynności przy pszczołach.

Ławeczka.

Drabinka, dla przystawiania do wyższych rusztowań.

Kadzidło z ziół, próchna i t. d.

Skrzydło.

Taczka do zwożenia gliny i t. d.

Szpadel.

17. Kit do oblepiania uli z desek, koszów

i barci tak się robi: uzbieraj z młodéj sośniny, jedliny lub z innego drzewa pączków, wygotujesz one w kotle przez kilka godzin, i tak wygotowaną oskołę zachowasz w sądku lub beczce dobrze zatkanéj; weźmiesz kredy lub wapna, i trzecią część mąki ziemiacznéj lub rzanéj, i ugnieciesz jak ciasto na kit do lepienia potrzebny.

W braku kredy i wapna, wsyp mąki ziemiacznéj na pół z popiołem, a w braku mąki ziemiacznéj, wsyp do popiołu trzecią część mąki rzanéj, i ugnieć kit jak ciasto, do lepienia zdatny. Takim kitem w ulach z desek robionych i koszach, dobrze jest zalepiać szpary; pszczołom jest przyjemny i myszy go nie naruszają. Do pni prostych, koszów i barci, na kit bierze się:

Wapna część 1.
Gliny części 2.
Bobu bydlęcego część 1, i należycie gniecie.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z PAMIĘTNIKÓW P. CONSTANS

PIERWSZEGO KAMERDYNERA NAPOLEONA.

Cesarz nie miał upodobania w wytworności ubioru, więcéj lubił dobroć materyi, najwięcéj zaś zważał na wygodę. Jego fraki, surduty, i ów wsławiony zielony wierzchni surdut, były z najpiękniejszego louvierskiego sukna. Za konsulatu, nosił według ówczesnéj mody, długi surdut, a późniéj chociaż moda zmieniła je na krótkie, cesarz przecie został przy dawnym kroju; a ja wiele użyłem trudów, aby go odwieść od tego. W tym względzie podszedłem go zdradą. U każdego nowego surduta który dla niego robić kazałem, zaleciłem krawcowi aby poły na cal krótszemi robił, aż nakoniec bez postrzeżenia zastosowałem do tego stopnia, że już więcéj śmiesznemi nie były. Szczególniéj zaś nie lubił się stroić, i do elegancyi żadnego nie miał pociągu. Król neapolitański który wiele na garderobę łożył, i z wielkim ubierał się gustem, pozwalał sobie niekiedy łagodnie zażartować z jego toalety. „Najjaśniejszy panie,—rzekł do cesarza—wasza cesarska mość ubierasz się zawsze a la papa; racz przecież panie dać przykład twoim wiernym poddanym dobrego smaku“.— „Pewnie mam się starać im przypodobać jak Muscadin olejkami zlany, jak fanfaron, albo jak król Neapolu i obojga Sycylii? Zostanę chętnie przy swoim zwyczaju“.— „Tak, Najjaśniejszy panie, i przy swoich habits tués“.—„Będę wprawdzie śmiesznym i oryginalnym, — odrzekł cesarz— zupełnie takim jak Brünat (sławny komik)“ i śmieli się kilka chwil z dowcipnego żartu, biorąc go dosłownie w tem znaczeniu, w jakiém się cesarz wyraził. Podobna rozmowa nad ubiorem, zdarzyła się, gdy cesarz miał zaślubić cesarzową Maryę Ludwikę; a król neapolitański prosił, aby mu dozwolił przysłać dla niego swego krawca. Napoleon, który

w tym czasie podobno najwięcéj myślał o tem, aby się przypodobać swéj młodéj żonie, przyjął oświadczenie swego szwagra. Tego samego dnia pobiegłem do pana Leger, nadwornego krawca króla Joachima, wziąłem go z sobą do zamku i zaleciłem mu, aby rzeczy które mu do zrobienia powierzone zostaną, zrobił tak ciasno jak tylko można, wiedząc że inaczéj cesarz nigdyby ich nie wziął na siebie. Leger nie zastosował się do mego ostrzeżenia, para sukien, którą ukończył, była najlepiéj zrobiona, ale cesarzowi zdawały się być niewygodne. Raz tylko wziął ją na siebie a Leger stracił u niego wszelkie względy. Inną razą obstalował sobie piękną tabaczkową suknię z dyamentowemi guzikami. W nią ubrany przybył do bawialnego pokoju cesarzowéj, lecz w czarnym kołnierzu. Cesarzowa kazała zrobić dla niego wspaniały kołnierz, jednak wszystkie moje zabiegi i prożby, aby go przywieść do noszenia takowego, były daremne. Kamizelki i spodnie były zawsze z białego kazimierku; codziennie brał inne, bo miał zwyczaj pióra swoje o takowe ocierać, a ponieważ zwykł był raz na dzień się ubierać, pokazywał się też wszędzie z takiemi atramentowemi plamami. Nosił zawsze białe jedwabne pończochy, trzewiki jego były jedwabiem podszywane, a buty białą flanelą. Gdy na jednéj nodze uczuł swędzenie, pocierał ją napiętkiem trzewika lub buta drugiéj nogi, co podobnie takie robiło plamy jak atrament; sprzączki u trzewików i spodni były ze złota. Nigdym go jako cesarza w spodniach długich nie widział.

Będąc cesarzem, miał tego samego szewca, który mu dostarczał obuwia jeszcze w szkole wojskowéj, robił je zaś podług téj saméj miary, nie biorąc nigdy nowéj. Długo były one zawsze kończate, nareszcie udało mi się kazać je przerobić i zastosować do ówczesnéj mody. W końcu miara dawna stała się za małą, a ja żądałem od niego, aby kazał wziąć sobie inną. Pobiegłem natychmiast do nadwornego szewca; był to bardzo prosty człowiek, który zastępował miejsce zmarłego ojca. Nie widział nigdy cesarza, jakże się miał odważyć stanąć przed nim? jakże miał być ubranym? ośmieliłem go i powiedziałem, iż powinien się ubrać w francuzki czarny surdut, spodnie, pałasz, kapelusz, i t. d. Tak ubrany udał się do Tuilleries; gdy przybył do pokoju cesarza, skłonił się bardzo nizko i stanął pociesznie z układną postawą. „To nie ty jesteś—rzekł cesarz—co mi w szkole wojskowéj robiłeś buty?“—„Nie, najjaśniejszy cesarzu i królu, był to mój ojciec“—„I dla czegoż nie przyszedł?“—„Bo, najjaśniejszy panie, umarł“—„Wiele odemnie chcesz za buty?“—„Ośmnaście franków“—„To jest bardzo drogo!“—„Najjaśniejszy cesarzu, mógłbyś daleko drożéj zapłacić, gdybyś chciał“. Cesarz rozśmiał się z jego prostoty i kazał wziąć sobie miarę. Rozśmianie się cesarza, odebrało ubogiemu człowiekowi resztę odwagi. Gdy się zbliżał dla wzięcia miary, z kapeluszem pod pachą i z tysiącznemi ukłonami, wcisnęła się mu szpada między nogi, złamał ją, a sam upadł na ręce i kolana. Nie można było się wstrzymać od śmiechu, a cesarz sam śmiał się coraz więcéj, nareszcie dobry szewc wziąwszy miarę odszedł, uniewinniając się ustawicznie.

Bielizna cesarza była z pięknego płótna, literą N. z koroną naznaczona. Początkowo nie nosił żadnych szelek, użył ich nareszcie i uznał je za wygodne. Wiele osób sądziło, że cesarz nosił pancerz pod ubiorem, na kon-

nych spacerach, albo gdy był przy wojsku, przecież nigdy coś podobnego u niego nie widziałem. Nigdy nie brał z sobą żadnych kosztownych drobnostek, a w kieszeni nie miał nigdy ani sakiewki, ani pieniędzy, tylko chustkę, tabakierkę i bombonierkę. Na piersiach miewał gwiazdę, i dwa krzyże legii honorowéj i żelaznéj korony. Pod uniform na kamizelce zawieszał czerwoną wstęgę, któréj dwa końce zaledwie widzialnemi były. Gdy była gala u dworu, albo gdy miał przegląd wojska odprawić, nosił tę czerwoną wstęgę na wierzchniéj sukni. Kapelusz, którego kształtu podobno i opisywać nie trzeba, dopóki portrety jego w pamięci zachowamy; był kastorowy i nadzwyczajnie lekki, wewnątrz był jedwabiem i watą wyściełany. Szpady cesarza były nader proste, z złotą rękojeścią i z wyobrażeniem sowy na wypukłości. Cesarz kazał sobie zrobić dwie szpady, podobne do téj jakiéj użył w bitwie pod Austerlitz. Jednę z nich darował cesarzowi Aleksandrowi, a drugą księciu Eugeniuszowi w roku 1814. Ta która mu pod Austerlitz służyła, i na któréj nazwisko i dzień téj pamiętnéj bitwy wyryć kazał, miała być w kolumnie na placu Vendôme złożoną. Ja rozumiem że cesarz zabrał ją z sobą na wyspę Śtéj Heleny. Posiadał także wiele pałaszy, które w pierwszych swoich nosił wyprawach, i na tych były nazwiska bitew wyryte. Porozdawał je różnym jenerałom. Mylnie i bezzasadnie mówiono, iż cesarz dla prędszego i częstszego zażywania tabaki, nosił ją w kieszonce skórzannéj do kamizelki przyszytéj. Przeciwnie, zażywał ją tylko z tabakierki; najczęściéj ją wąchał, a przez to rozsypując, wiele jéj wypotrzebował; dla tego, miejsca przy nim były zawsze tabaką zasypane, ale chustki mało plamione, chociaż białe i z pięknego batystu bywały. Jego tabakiery były wązkie, owalne, z pokrywką szyldkretową złotem wykładaną albo drogiemi kamieniami i starożytnemi ze złota i srebra medalami ozdobione. Miał i okrągłe, lecz ponieważ takie dwiema rękami otwierać musiał i często mu, już tabakierka, już wieko spadywało, takowych nie nosił. Często żartem dawał tabakę kozłom afrykańskim do jedzenia, stawały się one przez to więcéj delikatne a lękliwe dla innych, i zbliżały się bez bojaźni do cesarza. Raz tylko przyszło mu na myśl palić fajkę, a to przy następnéj okoliczności: Poseł perski (może też i turecki, który za czasów jego konsulatu do Paryża przybył) darował mu bardzo piękną wschodnią fajkę, Napoleon miał chęć ją sprobować i wszystko do tego było urządzonem. Została zapaloną, lecz gdy ją wziął do rąk, niepodobnem było z niéj palić. Przestawał na tem, iż usta otwierał i zamykał, nic nie wciągając w siebie „Cóż u diabła, — rzekł nakoniec— to będzie bez końca". Zrobiłem mu uwagę, iż nie umie się z tem obejść, i wskazałem mu jak sobie miał postąpić, lecz nie umiał naśladować; nareszcie rzekł: „Byłoby lepiéj fajkę rozpalić". Uczyniłem to i dym wychodzić zaczął, lecz zaledwie pełną gębę nabrał dymu, takowy wcisnął mu się do podniebienia, krtani, a potem nosem i oczami wychodził. Jak tylko mógł odetchnąć, rzekł do mnie: „Precz z tem!... co za obrzydzenie! co za głupstwo!... źle mi się robi!" i w istocie, kilka godzin strawił w mdłościach, i zrzekł się na zawsze téj przyjemności, która według niego, dla próżniaków jedynie jest przydatną. Pewnego razu wyjechał Napoleon sam z Fontainebleau do Brienne, gdzie o 6 wieczorem

przybył. Wszedłszy do zamku, okazał się bardzo uprzejmym i grzecznym dla tych, którzy mu przedstawieni byli. Wyszedł potem do ogrodu i rozmawiał z damami, przyczem przypomniał sobie spędzone tu chwile w młodości, gdy zostawał w szkole wojskowéj; zabawiał zebrane towarzystwo, i domagał się, aby gospodyni domu, z wielu osobami zebranego tam towarzystwa z nim przy jednym stole obiadowało, poczem grał w wista. Noc przepędził w zamku, i wstał bardzo rano, aby zwiedzić dawniéj najmilsze dla siebie okolice. Z wielkiem ukontentowaniem przechodził się tu i owdzie. często wymawiał: „Patrzcie z czegom powstał, i jak wysoko dosięgłem". Wieśniak, który go oddalonego od dworzan ujrzał, zapytał go się: „Obywatelu, rychło tu cesarz nadejdzie?" —„Zaraz,—odpowiedział Napoleon—miéj tylko cierpliwość". Wieczorem wprzód, dowiedział się od pani Brienne o swéj mamce Małgorzacie. Cesarz nie zapomniał nigdy jéj imienia, i ucieszył się słysząc, iż ta dobra staruszka jeszcze żyła. Zaciął konia, i w jednéj chwili stanął w jéj chacie; staruszka miała wzrok osłabiony, mimo tego, cesarz tak się był od ostatniego z nią widzenia zmienił, iż nigdy nie byłaby go poznała. „Dzień dobry, kobieto, —rzekł cesarz pozdrawiając ją – nie jesteście więc ciekawemi widzieć cesarza?"—„Oj tak, mój dobry panie,—odpowiedziała—jestem ciekawą; i tu już stoi koszyk z świeżemi jajami, które łaskawéj naszéj pani zaniosę; zaraz też idę do zamku, abym cesarza zobaczyć mogła" —„Zapewne nie będziecie go tak dobrze widzieli jak dawniéj, gdy przychodził z kolegami do was na mleko".—„Nie był on w tenczas prawda cesarzem,—odpowiedziała staruszka—ale to wszystko jedno, był wszędzie pierwszym".—„Jakto? Małgorzato, Bonapartego nie zapomnieliście?"—„Zapomnieć? mój dobry panie, czyż można zapomnieć takiego młodzieńca, który roztropnym, poważnym a niekiedy zamyślonym i smutnym bywał, lecz zawsze dobrym dla biednych ludzi. Nie jestem wprawdzie niczem więcéj, jak tylko prostą wieśniaczką, ale zawsze przepowiadałam, iż ten młody człowiek na coś wielkiego wyjdzie". —„Jeżeli na coś wielkiego wyszedł, to pewnie przez to nic złego nie zrobił?"—„O! zapewne że nie". Podczas téj krótkiéj rozmowy, stał cesarz początkowo tyłem do drzwi, i zasłaniał światło, tym jednym otworem wchodzące. Nareszcie zwolna zbliżył się cesarz do téj dobréj kobiety, a więcéj oświeciwszy chatkę zaczął jéj pocierać ręce i okazywać ile możności wszystkie sposoby i zwyczaje, jakiemi ją w młodości zabawiał. „No, matko Małgorzato! mleka, świeżych jaj! bo umrzemy z głodu!". Dobra staruszka zaczęła się namyślać i pilniéj przypatrywać cesarzowi. „Czyliż wam tak trudno poznać Bonapartego, przecież znamy się od dawna". Gdy to cesarz mówił, padła mu do nóg kobieta; podniósł ją pełen dobroci, mówiąc do niéj: „Prawdziwie, Małgorzato, jestem tak głodny, jak się to przydarzyło nieraz, kiedy jeszcze byłem uczniem. Nie masz co dla mnie?". Kobieta nie posiadając się z radości, postawiła na stole przed cesarzem jaja i mleko. Cesarz zjadłszy to z apytytem, dał jéj kieskę pełną złota i rzekł: Wiedz, moja miła matko, iż dobrze gościnność opłacam! Bądź zdrowa; nie zapomnę nigdy o tobie". I tak odjechał obdarzony czułem błogosławieństwem Małgorzaty.

Wyjątki z przepisów porządkowych drogi żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiéj.

Przewóz towarów, produktów i innych przedmiotów.

28. Towary, produkta lub inne przedmioty do przewiezienia drogą żelazną oddawane, opatrzone być powinny.

A. Listem frachtowym, obejmującym:

a) miejsce i datę oddania,

b) opis i ilość pak,

c) tychże znaki, numer, wagę i wyszczególnienie przedmiotu wewnątrz znajdującego się,

d) nazwisko, miejsce zamieszkania odsyłającego,

e) nazwisko i miejsce zamieszkania odbierającego.

Blankiety drukowane na takie listy frachtowe są do nabycia w expedyturze towarów na każdéj stacyi po kop. 1 za sztukę. Towary za innemi listami frachtowemi, przyjęte tylko będą, gdy na takowych expedytor poświadczy: „zgodno z przepisami expedycyi towarów drogi żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiéj".

B. Dołączyć należy oddzielną deklaracyą na przedmioty takie, które przy wprowadzeniu do miast ulegają opłacie konsumcyjnéj.

C. Podobnież dołączone być mają uformalizowane świadectwa lub kwit urzędu celnego do takich przedmiotów, które ulegają wewnętrznéj kontrolli i do tych, które za granicę mają być expedyowane.

29. Przedmioty do przewiezienia oddawane, powinny być dostatecznie i należycie zapakowane tak, aby w drodze nie wymagały niezwyczajnych starań dla zapobieżenia uszkodzeniom. Niedostatecznie zapakowane przedmioty w tenczas tylko mogą być przyjęte, gdy właściciel na listach frachtowych zadeklaruje, iż przedmioty te, na własne risico chce mieć przewożone.

30. Od przewozu drogą żelazną wyłączają się przedmioty następujące:

a) paczki mniejszej wagi jak 40 funtów oraz wszelkie listy i korrespondencye jako do transportu poczt należące,

b) drzewa, krzaki i przedmioty, których długość więcéj jak 12 stóp wynosi, podobnież przyjęte nie będą chyba za oddzielnem upoważnieniem administracyi drogi żelaznéj.

34. Za wszelkie szkody wynikłe z winy przesyłającego, np. ubytku, rozsypania, stłuczenia i t. p. z niedostatecznego zapakowania pochodzące, bez zewnętrznego uszkodzenia pak, chociażby przedmioty assekurowane były, żadne wynagrodzenie nie nastąpi.

35. Ciężkość przedmiotów liczy się na wagę polską według Postanowienia JO. Księcia Namiestnika Królestwa z dnia 13 czerwca 1818 roku; licząc centnar 100 funtów.

100 cent. polsk. =78, 82. cent. pruskich,
„ „ „ =72, 40. cent. wiedeńsk.

Opłata uiszczaną będzie jak następuje:

a) od pak mniéj jak 100 funt. ważących, jak za centnar;

b) od 101 do 150 włącz. funt., jak za 1 ½ cent.
„ 151 „ 200 ditto ditto 2 „
„ 201 „ 250 ditto ditto 2 ½ „
„ 251 „ 300 ditto ditto 3 „
i tak daléj do pięciuset centnarów;

c) od 501 do 550 jak za 5 centnarów.
„ 551 „ 650 ditto 6 „
„ 651 „ 750 ditto 7 „
i tak następnie.

36. Opłata od rozmaitych przedmiotów podług klassyfikacyi takowych na 4 gatunki i po-

dług taryffy pobiera się przy obrachunku i poborze opłaty, ćwierć kopiejki rachowane będzie za pół kop., przy wypłacie zaś ćwierć kop. nie liczy się.

37. Na żądanie odsyłających, mogą być osobne wagony do ładunku na 60 i 90 cent. ciężaru udzielane, za opłatą podług taryffy.

38. Dostawę towarów, produktów i innych przedmiotów na stacye i odbiór tychże, interesanci obowiązani są sami uskutecznić, a nadto dać pomoc do ładowania i wyładowania produktów i wszelkich przedmiotów w taryffie pod klassą IV zamieszczonych.

39. Zboże w nieuszkodzonych tylko workach do transportu przyjęte będzie.

40. Za płyny ulegające fermentacyi, administracya nie przyjmuje odpowiedzialności.

42. O znaczniejszych transportach drogą żelazną odbyć się mających, uprzedzić należy expedyturę stacyjną przynajmniéj na 24 godzin, celem przygotowania potrzebnych wagonów.

43. Wszelkie transportować się mające przedmioty, najpóźniéj na dwie godziny przed odejściem pociągu przyjmowane będą. Za nieodebrane po nadejściu w ciągu dni trzech opłaca się za każdą dobę od cent. po kop. 1.

Przewożenie zwierząt.

Konie.

49. Ze stacyi klassy I konie mogą być co dzień przewożone do innych stacyj, za przystawieniem ich na jednę godzinę przed odejściem pociągu na stacyi i uiszczenie opłaty taryffą oznaczonéj. Gdyby zaś konie ze stacyj środkowych miały być expedyowane, natenczas na 24 godzin przed odejściem pociągu, uprzedzić stacyę należy, celem sprowadzenia potrzebnych wozów.

50. Za uszkodzenie, zbieganie lub upadek koni tak przy wprowadzaniu na wagony jako też wyprowadzaniu i w czasie transportu, administracya drogi żelaznéj żadnéj odpowiedzialności na siebie nie przyjmuje.

51. Osoby do nadzoru koni w czasie transportu przeznaczone, mogą miejsce zająć w powozie osobowym klassy III lub też w stosownie urządzonem miejscu w wagonie w którym konie przewożone będą, do czego wszakże bilet III klassy uzyskany być winien.

Bydło, trzoda, owce.

52. Woły, krowy, cielęta, owce i trzoda chlewna, będą przewożone za opłatą wyrażoną w taryffie.

Od cieląt więcéj nad 1 ½ cent. ważących płaci się jak od bydła.

53. Zwierzęta bez dozorców nie będą przyjęte do transportu; dozorujący obowiązany jest wykupić dla siebie bilet III klassy.

54. Pojedyncze sztuki bydła w tenczas tylko mogą być zabrane po cenie stosunkowi taryffy odpowiadającéj, jeżeli miejsce się znajdzie w właściwych wagonach transportowych.

55. Wprowadzenie na wagony i wyprowadzenie z nich zwierząt, winien odsyłający i odbierający swym kosztem dopełnić, również nad przywiązaniem zwierząt, oddzieleniem co do rodzaju, tudzież nad bezpiecznem postawieniem tychże, sam czuwać jest obowiązany, tembardziéj iż Administracya za szkodę tak w czasie przewozu, jako też ładowania i wyładowania tych zwierząt, żadnéj nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności.

56. Transport zwierząt z Warszawy, i stacyi klassy I do wszystkich stacyj drogi żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiéj, może być każdego dnia dopełnionym. Gdyby zaś transport zwie-

rząt, ze stacyi środkowéj do głównéj lub do jednéj z pośrednich stacyj miał być uskuteczniony, a na téj stacyi nie znajdował się stosowny wagon, takowy po uwiadomieniu najdaléj we 24 godzin sprowadzony być może.

57. Zwierzęta do przewozu przeznaczone, winny być na godzinę przed odejściem pociągu na stacyę dostawione.

59. Wyprowadzenie z wagonów i odpędzenie zwierząt ze stacyi, powinno najdaléj we 2 godziny po przybyciu pociągów nastąpić, w przeciwnym razie, opłacać się będzie za postój tych zwierząt, od sztuki dłużéj na godzinę po kop. sr. 3, a od mniejszéj po kop. 1 ½. Za bezpieczeństwo wszakże tych zwierząt, Administracya nie będzie odpowiedzialną.

Taryffa do poboru opłaty na drodze żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiéj.

(Postan. Rady Adminis. Króles. 22 Kwiet. (4 Maja) 1847 r.)

I. *Podróżni:* Na milę czyli 7 wiorst od osoby: w powozie klas. I kop. s. 15; klas. II kop. 11 ½
„ „III „ 7 ½ „ IV „ 5.

Od jadących do Warszawy pobieraną będzie nadto opłata rogatkowego kop. 1 ½ od osoby.

II. *Tłomoki i pakunki osobowe:* Pakunki do 30 funt. ważące, każda osoba bezpłatnie zabierać może.

Od 31 do 50 funt. po kop. 3, następnie za każde 20 funt. więcéj, po 1 kopiejce na stacyę opłacać się będzie.

Zwierzęta: Konie w krytych wagonach przewożone: od 1 konia na milę kop. 45
„ 2 „ „ 65
„ 3 „ „ 75

Woły, krowy i konie w odkrytych wagonach przewożone:
od 1 sztuki na milę kopiejek srebrem 30
„ 2 „ „ „ „ 40
„ 3 „ „ „ „ 45
„ 4 „ „ „ „ 47 ½

od 5 lub 6 sztuk mniejszych, mogących pomieścić się na jednym wagonie, na milę kop. sr. 50.

Od 8 cieląt lub kóz, od 6 świń lub 10 owiec, na milę kop. sr. 15.

Od mniejszej liczby sztuk na wagę za centnar, na milę kop. sr. 5.

Od jednego psa na milę kop. sr. 5.

Cały wagon 4-kołowy wynajęty do przewozu cieląt, kóz, świń lub owiec na milę kop. sr. 50.

Oprócz powyższéj opłaty przy wprowadzeniu zwierząt do miasta Warszawy, dolicza się rogatkowe: od konia lub wołu . . . . kop. sr. 10
„ krowy lub jałowicy „ 7½
„ drobiu i prosiąt za cent. „ 1
„ cielęcia, owcy lub świni „ 2

IV. *Powozy:* Klassy I na milę kop. sr. 75
„ II „ „ 60
„ III „ „ 45
„ IV „ „ 30

Osoby w powozach zostające, wykupić powinny bilety osobowe do klassy II, służba bilety do klassy III.

Oprócz tego od powozów przywożonych do Warszawy, uiszcza się opłata rogatkowa
od powozu klassy I kop. sr. 30
„ „ „ II „ 20
„ „ „ III i IV „ 10

V. *Towary, produkta i ciężary* płacą:
Klassa I od centnara na milę kop. sr. 1 ½
„ II „ „ 1 ¼
„ III „ „ ¾
„ IV „ „ ½

Za najem oddzielnego 4-kołowego wagonu pod ładunek do 60 cent. towarów i przedmiotów wszelkich klass na milę kop. sr. 45; za najem 6-kołowego wagonu pod ładunek do 90 cent. na milę kop.. sr. 67 ½. Chociażby ładunek nie dochodził oznaczonéj wagi, opłata nie zmniejsza się.

Od przedmiotów do Warszawy wchodzących, pobiera się oprócz powyższych opłat rogatkowe:
od przedmiotów klassy I. II, i III kop. sr. 1 od centnara, od klassy IV kop. sr. ½.

Rozkład Jazdy na drodze żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.

Pociągi odchodzą w kierunku od Warszawy.

1. Do Granicy i Łowicza.

z **Warszawy** . . o g.	7	30″	rano
z Pruszkowa . . „	7	55	„
z Grodziska. . . „	8	25	„
z Rudy . . . . . „	8	55	„
z Radziwiłłowa . „	9	15	„
Do *Łowicza* } ze **Skier-** { „	9	45	„
Do *Granicy* } **niewic** { „	9	50	„
z Płyćwi . . . . „	10	15	„
z Rogowa. . . . „	10	50	„
z Rokicin. . . . „	11	20	„
z Bab (Małach.). „	11	50	„
z **Piotrkowa** . . . „	12	50	po poł.
z Gorzkowic. . . „	1	30	„
z Radomska. . . „	2	10	„
z Kłomnicy . . . „	2	45	„
z **Częstochowy** . . „	3	35	„
z Poraja. . . . . „	4	5	„
z Myszkowa. . . „	4	35	„
z Zawiercia . . . „	4	50	„
z Łazów . . . . . „	5	10	„
z Ząbkowic . . . „	5	35	„
z Strzemieszyć. . „	5	45	„
Przychodzi do Granicy „	6		„

2. Do Granicy.

z **Warszawy** o g	1	. .	po poł.
z Pruszkowa . „	1	30″	„
z Grodziska . . „	1	55	„
z Rudy . . . . „	2	25	„
z Radziwiłłowa „	2	45	„
z **Skierniewic** . „	3	25	„
z Płyćwi . . . „	3	50	„
z Rogowa . . „	4	20	„
z Rokicin. . . „	4	55	„
z Bab (Małach.) „	5	20	„
z **Piotrkowa** . . „	6	20	„
z Rozprzy . . „	6	40	„
z Gorzkowic . „	7		„
z Kamieńska . „	7	15	„
z Radomska . „	7	45	„
z Kłomnicy . . „	8	15	„
Przych. do Częstoch. „	8	50	„
z **Częstochowy**. „	8	15	rano
z Poraja . . . „	8	40	„
z Myszkowa . „	9	15	„
z Zawiercia. . „	9	30	„
z Łazów . . . „	9	50	„
z Ząbkowic. . „	10	10	„
z Strzemieszyc „	10	35	„
Przych. do Granicy „	10	25	„

3. Do Łowicza.

z **Warszawy** o g.	4		po poł.
z Pruszkowa . „	4	25″	„
z Brwinowa. . „	4	40	„
z Grodziska. . „	5		„
z Rudy. . . . „	5	25	„
z Radziwiłłowa „	5	45	„
z **Skierniewic** . „	6	25	„
Przych. do Łowicza „	7		„

Pociągi odchodzą w kierunku do Warszawy.

4. Do Warszawy i Łowicza.

z **Granicy** . . o g.	9		rano
z Strzemieszyc . „	9	10″	„
z Ząbkowic . . . „	9	30	„
z Łazów . . . . „	9	55	„
z Zawiercia . . . „	10	5	„
z Myszkowa. . . „	10	30	„
z Poraja. . . . „	10	55	„
z **Częstochowy** . . „	11	40	„
z Kłomnicy . . . „	12	15	po poł.
z Radomska . . . „	12	55	„
z Gorzkowic. . . „	1	35	„
z **Piotrkowa** . . . „	2	45	„
z Bab (Małach) . „	3	10	„
z Rokicin . . . . „	3	40	„
z Rogowa . . . . „	4	15	„
z Płyćwi. . . . . „	4	45	„
(z **Łowicza**) . . . „	4	30	„
Do *Łowicza* } ze **Skier-** { „	6	25	„
Do *Warsz.* } **niewic** { „	5	25	„
z Radziwiłłowa . „	5	45	„
z Rudy . . . . . „	6	10	„
z Grodziska . . . „	6	35	„
z Pruszkowa. . . „	7	5	„
Przych. do Warszawy. „	7	30	„

5. Do Warszawy.

z **Granicy**. . o g.	5	. .	po poł.
z Ząbkowic . . „	5	30″	„
z Łazów . . . „	5	50	„
z Zawiercia. . „	6	5	„
z Myszkowa . „	6	30	„
z Poraja . . . „	5	55	„
Przych. do Częstoch. „	7	30	„
z **Częstochowy**. „	6	30	„
z Kłomnicy . . „	7	5	„
z Radomska . „	7	40	„
z Kamieńska . „	8	5	„
z Gorzkowic . „	8	20	„
z Rozprzy . . „	8	40	„
z **Piotrkowa**. . „	9	12	„
z Bab (Małach.) „	9	35	„
z Rokicin. . . „	10	10	„
z Rogowa. . . „	10	45	„
z Płyćwi . . . „	11	10	„
z **Skierniewic** . „	11	50	„
z Radziwiłłowa „	12	10	po poł.
z Rudy . . . . „	12	40	„
z Grodziska. . „	1	5	„
z Pruszkowa . „	1	35	„
Przych. do Warsza. „	2		„

6. Do Warszawy.

z **Łowicza**. . . o g.	7	15″	rano
z **Skierniewic**. . „	8	5	„
z Radziwiłłowa. „	8	20	„
z Rudy . . . . . „	8	50	„
z Grodziska. . . „	9	15	„
z Brwinowa. . . „	9	30	„
z Pruszkowa. . . „	9	45	„
Przych. do Warszawy „	10	10	„

JARMARKI ZNACZNIEJSZE KRAJOWE.

	Powiat
Adamów. Jarmarków 7, jako to: Na 3 Króle na s. Kazimierz, na s. Filipa i Jakóba, na ś Jan Chrzciciel, na s Bartłomiéj, na s. Jadwigę na s. Andrzéj.	Łukowski
Alexandrów. Jarmarków 8, jako to. Na s Walenty, na s Grzegórz, na s Stanisław, na s Małgorzatę, na s Jacek, na s Rafał na s Andrzéj, dnia 23 Grudnia. Nazajutrz po każdym jarmarku odbywać się ma targ na konie i bydło, oraz targi tygodniowe w poniedziałki są przeznaczone.	Łęczycki
Andrzejów. Jarmarków 6, jako to dnia 6 Lutego, 29 Maja, 29 Czerwca, 25 Sierpnia, 14 Września, 11 Listopada.	Ostrołęcki
Augustów· Jarmarków 6. jako to. Na nowy rok. w kwietnią niedzielę, na ś. Antoni, na s Piotr na s Paweł. na ś. Bartłomiej, na ś Marcin	Augustowski
Babiak. Jarmarków 6, jako to. dnia 17 Stycznia, dnia 1 po Wielkiéj nocy, po ś Trójcy d. 14 Lipca, d. 29 Wrześ., d. 2 Listop.	Włocławski
Balwierzyszki. Jarmarków 3 jako to. Na Zielone Swiątki, dnia 22 Lipca, na ś. Michał,	Maryampols.
Bełchatów. Jarmarków 6, jako to. W ponie po 3 Królach, w biały poniedziałek lub w Niedzielę w tydzień po Ziel. Swiąt, na s Antoni na s Michał w tydzień po Wszystkich śś.	Piotrkowski
Bełżyce. Jarmarków 8, jako to. Na N. P. Grom. na białą niedzielę. na ś. Stanisław, na s Trójcę, na ś Małgorzatę, na Wszystkich śś. na ś Michał, na ś Łucyą.	Lubelski
Bendkowo. Jarmaków 7, jako to. na ś Agnieszkę, na ś Józef, na znalezienie ś Krzyża, na Nawiedzenie NP M., na s. Bartłomiej, na ś Szymona Judę, na ś. Katarzynę.	Rawski
Bendzyń. Jarmarków 11, jako to. Na 3 Króle, na N. P. Grom., po niedz. suchéj poniedzi. białéj, po nied. przew. na ś Stanisław po ś Trójcy, na Nawiedzenie P. M., po N. P. M. Snieżnéj, 27 Wrześ., na ś Andrzéj.	Olkuski
Biała Jarmarkow 2. jako to. Na ś Annę, na Zielone Swiątki.	Bialski
Białaczów. Jarmark 2 jako to. w Wiliją ś Stanisława; w wiliją s. Jana Chrzciciela.	Opoczyński
Białobrzegi Jarmarków 12, zawsze w pierwsze Niedzielę każdego miesiąca.	Radomski
Bieżuń. Jarmarków 4 w poniedziałki jako to po ś Małgorzacie, po Narodzeniu P. M., po ś Mikołaju, po Kwietniéj Niedzieli.	Mławski
Biłgoraj. Jarmarków 10, jako to. Na Nowy Rok, na s Maciéj, na Zwias. P. M., na Wielki Czwar., na Przew. Niedzielę, na Zielone Św., na s Maryę Magdal., na Wniebowzięcie P. M., na s Franciszek, na s Mikołaj.	Zamojski
Biskupice. Jarmarków 6, jako to. Na Nowy Rok na s Maciéj, na s. Wojciech, na s Wawrzyniec, na Narodzenie P. M., na s Marcin.	Lubelski
Błaszki. Jarmarków 10, jako to. na N. P Gromniczn , na Niedzielę Przew., na s Antoni, w Niedz. po s Janie, na s Annę, na s Roch, nazajutrz po s Michale, na s Katarzynę, na s Tomasz, na 3 Króle.	Kaliski
Błonie. Jarmarków 7, jako to. na ś Trójcę, na ś Augustyn, na Nawiedzenie P. M, na ś Katarzynę, we Wtorek po niedzieli Kwietniéj, na N. P. Gromniczną, na ś Łukasz	Warszawski

	Powiat
Bobrowniki. Jarmarków 5, jako to. na Oczyszczenie P. M., na s Wojciech, na Wnieb. P. M., na s Andrzéj, na s Franciszek.	Lipnowski
Bobrowniki. Jarmarków 7, jako to na Nowy Rok, 24 Lutego, 25 Marca, 1 Maja, 6 Czerwca, 2 Lipca, 6 Grudnia.	Łukowski
Bodzanów. Jarmarków 9, jako to: 25 Stycznia, w Półpoście, na ś. Stanisław, na trzecią Niedzielę po Zielonych Świątkach, na ś. Roch, 27 Września, na ś. Łukasz, 28 Listopada, na ś. Jana Ewangelistę.	Płocki
Bogoria. Jarmarków 6, jako to. we Wtorek po przewod. Niedz., w dzień Rozesłań. Apostołów w dzień S. M Magdaleny, w dzień s Tomasza Bis. w dzień s Mateusz Apost.	Sandomierski
Bolesławice. Jarmarków 9, jako to. 3 Lutego w poniedz. po Niedz. Głuchéj, w 3 poniedz. po Wielkiéj nocy, w poniedz. po s Trójcy, 13 Lipca, 10 Sierpnia, 24 Września, 2 Listop. 13 Grudnia	Wieluński
Brok Jarmarków 5. jako to. 21 Stycznia, na Wstępy, 13 Lipca, 29 Września, 13 Gru.	Ostrołęcki
Brześć Kujawski. Jarmarków 8. jako to. na Oczyszczenie P M, na s Józef, na s Stanisław, w Niedzielę pomiędzy Oktawą Bożego Ciała, na s Piotr i Paweł, na Wniebowzięcie P. M. na s Michał, na s Katarzynę.	Włocławski
Brzesko Nowe. Jarmarków 19. to jest w każdy poniedz. co trzy tygodnie.	Miechowski
Brzeźnica. Jarmarków 10, w poniedziałki jako to. po s Walentym, we Czwartek przed Kwietnią Niedziel , po Wniebowst . Pańskiem. po Bożem Ciele, na Rozesłańców, po s. Wawrzyńcu, po s. Idzim, po ś Mateuszu, po s Jadwidze, po ś Mikołaju.	Piotrkowski
Burzenin. Jarmarków 10, jako to. na 3 Króle, na ś Maciej, w Niedz. Kwietnią, na ś Krzyż we Wtorek świąteczny, na ś Maryą Magdalenę, na ś Bartłomiéj, na podwyższ. ś Krzyża, na ś Łukasz, na ś Katarzynę.	Sieradzki
Busk Jarmarków 10, we Srody jako to. po 3 Królach, po Niedzieli Kwietniéj, po srodopoście, po znalezieniu s Krzyża, po s Antonim, po ś Prokopie, po podwyższ s Krzyża, po ś Mateuszu, po s Leonardzie, po ś Barba.	Stopnicki
Chęciny. Jarmarków 12, w poniedziałki jako to. po 3 Królach, po s Dorocie, po ś Józefie, po ś Wojciechu, po Zielonych świąt. po śś Piotrze i Pawle, po ś Annie, po ś Bartłomieju, po ś Mateuszu, po ś Jadwidze, po ś Marcinie, po Niepokalanem Poczęciu N. P.	Kielecki
Chełm. Jarmar. 5 jako to. na Zwiastowanie P. M., na s Mikołaj, na s Jan Chrzciciel, na Narodz. P. M., na ś Michał.	Krasnostaw.
Chmielnik. Jarmar. 13, jako to na 3 Króle, na ś Agnieszkę, na ś Maciéj, na ś Józef, w Niedzielę przewodnią, na ś Zofią, na ś Wit, na ś Jakób, na ś Jacek, na ś Idzi, na ś Szymona Judę, na ś Michał, na ś Andrzéj.	Stopnicki
Chocz. Jarmarków 4, jako to. na 3 dni przed	Kaliski

	Powiat
ss Filipem i Jakóbem, przed ś Bartłomiejem przed ś Jadwigą, przed ś Marcinem.	
Chodecz. Jarmarków 13, jako to. na ś Józef, na ś Filip, w poniedz. po Wniebowstąpie. pańskiem, na ś Piotr i Paweł, na ś Annę na ś Dominik, na ś Bartłomiej, na Narodzenie P. M., na ś Jadwigę, na ś Tomasz w pierwszą Niedzielę Postu, na ś Elżbietę. na śś Fabian i Sebestyan. Oprócz tych Jarmarków odbywają się targi w dni poniedziałkowe.	Włocławski
Chorzele. Jarmarków 8, w poniedz. jako to. po Bożem Ciele, po N. M. P. Szkaplerz, po Narodz. P. M., na wszystk. ss. w Zapusty. na ś Mikołaj, w Kwietnią Niedzielę, na s Filip.	Przasnyski
Ciechanów. o mil 3 od Przasznysza. Jarmarków 3, jako to: na ś Małgorzatę, na s Marek, na półpoście.	Przasnyski
Czeladź. Jarmarków 12, w pierwszy Wtorek każdego miesiąca	Olkuski
Czemierniki. Jarmarków 3, jako to. na ś Stanisław, na ss Piotr i Paweł, na ś Andrzej.	Lubelski
Czerwińsk. Jarmarków 4 jako to: na 3 Króle na ś Wojciech, na ś Małgorzatę, na s Marcin.	Płocki
Częstochowa stara. Jarmarków 12, jako to: na ś Agnieszkę, w poniedz. po Niedzieli Wstępnej w poniedz. po Niedzieli Kwietniej na ś Filipa i Jakóba, w środę po Zielonych Swiątkach na ś Jan Chrzciciel. na ś M. Magdalenę w poniedz. po Wniebowzięciu P. M. w poniedz. po Nar. P. M. w ponie. po ś Michale, po Wszyst. SS., na ś Katarzynę.	Wieluński
Częstochowa nowa. Jarmarków 4 jako to. 19 Marca, 15 Czerwca, 1 Września, 13 Grudnia. Oprócz tego targi co czwartek na wszelkie produkta.	Wieluński
Czyżewo. Jarmarków 7, jako to: na Nowy Rok, 10 Kwietnia, na ś Stanisław, 25 Lipca, 20 Września, 28 Paźdz., na Niepokalane Poczęcie P. M.	Ostrołęcki
Daleszyce. Jarmarków 2 jako to: na ś Filip i Jakób, na ś Michał.	Kielecki
Dąbrowice Jarmarków 5. jako to na ś Szymona Judę, w Kwietnią Niedzielę, na ś Trójcę, na ś Rozalię, na ś Agnieszkę.	Gostyński
Dobra. Jarmarków 13, jako to na ś Walenty, na Niedzi. Judykę, na ss Filipa i Jakóba, w poniedziaek po ś Trójcy, na ś Jan, na ś Maryą Magdalenę, na ś Bartłomiej, na Narodzenie P M, na ś Mateusz. na ś Franciszek, na Wszystkich SS, na ś Katarzynę. na ś Tomasz.	Kaliski
Dobre. Jarmarków 8, jako to. na ś Jan, na przeniesienie ś Stanisława, na Niedziele starozapustną, na ś Antoni, na ś Małgorzatę. na ś Bartłomiej. na ś Michał, na ś And-	Stanisławow.
Dobrzyń nad Wisłą. Jarmarków 12 w poniedział. jako to. po Now. Roku, po ś Agnieszce, po ś Macieju. po Niedzieli przewod. po ś Janie Nepomucenie, po ś Antonim. po śś Piotrze i Pawle, po ś Magdalenie, po Wniebowzięciu P. M.. po ś Franciszku. po ś Łukaszu. po Niepokalanem Poczęciu P. M.	Lipnowski
Dobrzyń nad Drwęcą. Jarmarków 12 jako to. we Wtorek po Nowym Roku, po Zapustnej	Lipnowski

	Powiat
Niedzieli, po Niedzieli drugiej postu, po Kwietniej Niedzieli, po ś Wojciechu, po ś Filipie, po ś Janie, po ś Jakóbie, po ś Bartłomieju, po ś Michale, po ś Jadwidze, po ś. Katarzynie.	
Drobin. Jarmarków 10, jako to. 6 Stycznia, 23 Lutego, 28 Marca, 1 Maja, 13 Czerwca. 22 Lipca, 6 Sierpnia, 2 Września 28 Paźd. 15 Listopada.	Płocki
Drzewica. Jarmarków 8, jako to. na Nowy Rok. w Niedzielę Zapustną, w Niedzielę Białą, na ś Wojciech, na śs Piotr i Paweł na ś Annę, na Narodz. P. M., na ś Łukasz,	Opoczyński
Dubienka. Jarmarków 3 jako to. na 3 Króle na Zielone Swiątki, na N. P. Różańcową.	Hrubieszows
Działoszyce. Jarmarków 7, jako to. na ś. Maciej, na ś Wojciech, na ś Maryą Magdalenę, na ś Michał, na ś Jadwigę, na ś Marcin, na ś Tomasz.	Miechowski
Działoszyn. Jarmarków 2, jako to. na 3 Króle, na ś Tomasz.	Wieluński
Filipowo. Jarmarków 7, jako to. Na tydzień przed zapusty, w Poniedziałek po Kwietniej Niedzieli, w Poniedziałek Zielonych Swiątek, na Wniebowzięcie P. M., na ś Mateusz, na ś Marcin, na tydzień przed Bożem Ciałem.	Sejneński
Gąbin. Jarmarków 4 jako to. 11 Maja, 1 Czerwca, 7 Września, 6 Grudnia.	Gostyński
Gielniów. Jarmarków 11 jako to. na ś Paweł 16 Lutego, na ś. Grzegorz. na ś. Marek. na ś. Trójcę, na Nawiedzenie P. M. na ś. Dominik, na ś. Idzi, w Poniedziałek po N. P Różańcowej, na ś. Marcin na ś. Łucyą	Opoczyński
Głowaczów. Jarmarków 2, jako to: na ś. Wawrzyniec. w Niedzielę kwietnią.	Radomski
Głask. Jarmarków 10, jako to. n 3 Króle. na ś. Kazimierz, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Narodzenie P. M., na ś. Jakób., na ś. Marcin, po Przewodniej Niedzieli. po ś Stanisławie, na ś. Jadwigę, na Niepokalane Poczęcie P. M	Lubelski
Gniewoszów. Jarmarków 4, jako to na ś. Michał, na ś. Szymona Judę, na ś. Józef, na Nawiedzenie P. M.	Radomski
Góra Kalwarya. Jarmarków 4. jako to, po Bożem Narodzeniu. po wielkiej Nocy, po Zielonych Swiątkach. po Bożem Ciele.	Warszawski
Gostynin. Jarmarków 6. jako to: 6 Stycznia, 19 Marca, 8 Maja 25 Lipca, 30 Listopada, i 21 Grudnia.	Gostyński
Goszczyn. Jarmarków 8, to jest: na ś. Agnieszkę, na ś. Jerzy, na ś. Floryan. na ś. Maciej, na ś. Łucyą. na ś. Urszulę, na ś. Andrzej, na ś. Wiktoryę	Warszawski
Grajewo. Jarmarków 3, jako to: na ś. Józef, na ś. Trójcę, na N P. M., Zielną, na wszystk. śś	Augustowski
Grodzisk Jarmarków 5. jako to: na ś. Józef. na ś. Annę, na ś Marcin, na ś. Tomasz, na ś. Wojciech	Warszawski
Grojec Jarmarków 9, jako to 14 Lutego, na ś. Józef, na ś. Marek, 15 Maja, na Nawiedzenie P. M, na ś. Annę, na ś. Idzi, 15 Października, 6 Grudnia.	Warszawski
Grzegorzewo Jarmarków 8, jako to: w Niedz po ś. Agnieszce, na ś. Józef na ś. Wojciech na ś. Trójcę, w Niedz. przed ś. Małgorzatą,	Łęczycki

	Powiat.
w Niedz po ś. Bartłomieju, w Niedz. przed ś. Jadwigą, w Niedz. przed ś. Barbarą.	
Horodło. Jarmarków 3, jako to: 13 Stycznia, 22 Maja, 18 Grudnia.	Hrubieszow.
Hrubieszów. Jarmarków 8, jako to: Na Maślnicę, na Wniebowstąpienie, na 10 Piątek, na ś. Prokopa, na Wniebowz. P.M., na ś. Krzyż, na Pokrowy, na ś. Marcin, wszystkie podług Ruskiego Kalendarza.	Hrubieszów.
Jadów Jarmarków, 12 jako to: w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca. Oprócz tego targi tygodniowe w każdy Poniedziałek przypadają.	Stanisławow
Janów. Jarmarków 8, jako to: Na Nowy Rok, na N. P. Gromnicz, 4 Marca, 3 Maja, 2 Czerwca, 12 Czerwca, 18 Października, 1 Listopada.	Zamojski
Janów. Jarmarków 2, jako to: na Wniebowstąpienie Pańskie, podług Rzymskiego i Ruskiego Kalendarza, na Boże Ciało podług Rzymskiego i Ruskiego Kalendarza.	Bialski
Janów przy granicy Pruskiéj. Jarmarków 8, w Poniedziałki, jako to: po ś. Kaju, 3 Maja, po ś. Janie, po ś. Magdalenie, po ś. Bartłomieju, 16 Września 15 Października, po ś. Andrzeju.	Przasnyski
Janowiec Jarmarków 10, jako to Na ś Agnieszkę, na s Walenty, na ś. Stanisław, na s Trójcę, na s. Magdalenę, na s. Wawrzeniec, na s. Teklę, na s Łukasz, na s. Stanisława Rostkę, na Niepokalane Poczęcie Panny Maryi.	Radomski
Jarczów Na ś. Mikołaj podług Ruskiego Kalendarza.	Hrubieszowsk
Jedlinsko. Jarmarków 7, jako to: Na 3 Króle, na ś. Józef, na ś. Wojciech, na ś. Urban, na ś. Jan, na ś. Idzi, na wszystkich SS.	Radomski
Jędrzejów Jarmarków 14, jako to: po Nowym Roku, po N. P Gromnicznéj, na ś Kazimierz, w Kwietnią Niedzielę, na ś. Wojciech, w Sobotę świąteczną, w Sobotę po oktawie Bożego Ciała, po ś. Piotrze i Pawle, na ś Piotr w Okowach, na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Bernard, na ś Łukasz, po ś. Katarzynie.	Kielecki
Jedwabno. Jarmarków 13, jako to: Na ś Agnieszkę, na ś Kazimirz, na ś. Józef, dnia 8 Kwietnia, na ś. Stanisław, na Boże Ciało, na ś. Piotr i Paweł, na przemienienie Pańskie, na ś. Idzi, na ś Mateusz, na dzień Zaduszny, na ś Andrzéj na ś. Tomasz.	Augustowski
Iłów. Jarmarków 4, jako to: na ś. Walenty, na ś. Bazyli, na ś. Jadwigę, na ś Tomasz. Nowych Jarmarków 8, jako to: 15 Stycznia, na ś. Paweł, 10 Marca, na 40 Męczenników, 1 Września, na ś. Idzi, 26 Września, na ś. Józefat.	Łowicki
Iłża Jarmarków 8, jako to: na N. P. Gromniczną, na Zwiastowanie P. M., na Niedzielę Kwietnią na ś. Stanisław, na Wniebowzięcie P M., na ś Idzi, na ś. Jadwigę, na Niepokalane Poczęcie P. M.	Opatowski
Inowłodz Jarmarków 3 jako to: Na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Idzi, na ś. Szymona Judę.	Rawski
Iwanowice. Jarmarków 5, jako to: w Niedzielę po 3 Królach, na ś. Kazimierz, w Niedzielę	Kaliski

	Powiat
po ś. Trójcy, na Narodzenie P. M., na ś. Katarzynę.	
Kalisz Jarmarków 6, w Poniedziałki jako to: po Niedzieli Septuagesima, po Niedzieli Judyca, po ś. Wicie, po ś. Wawrzyńcu, po ś. Michale, po ś. Marcinie.	Kaliski
Kalwarya. Jarmarków 4, jako to: Na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Jan, na ś. Bartłomiéj, na ś. Marcin.	Kalwaryjski
Kałuszyn. Jarmarków 12, jako to: Na Nowy Rok, na ś. Maciéj, na ś. Marek w Niedzielę, Kwietnią, na ś. Wojciech, na Wniebowstąpienie, na ś. Małgorzatę, na ś. Bartłomiéj na ś. Mateusz, na ś. Szymona Judę, na ś Andrzéj, na ś. Tomasz.	Stanisławow
Kamińsko. Jarmarków 10, jako to: Na 3 Króle, na Gromnice, na ś Józef, na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Maryą Magdalenę, na Wniebowz. P. M., na ś. Franciszek,, na ś. Szymona Judę, na ś Tomasz.	Piotrkowski.
Karczew. Jarmarków 13, jako to. Na ś. Agnieszkę, na ś. Walenty, na ś. Kazimierz, na ś Wojciech, na Wniebowstąp. Pańskie, na ś. Wit, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Bartłomiéj, na ś. Krzyż, na ś. Franciszek, na Wszystkich SS, na ś. Andrzéj, na ś Łucyą.	Stanisławow.
Kazanów. Jarmarków 4, jako to. Na 3 Króle, na ś. Trójcę, na ś. Franciszek, na ś. Marcin	Radomski
Kazimierz. Jarmarków 12, jako to: na 3 Króle, na ś. Maciéj, na Zwiastowanie P. M., na ś. Wojciech, na ś Stanisław, na ś Jan Chrzciciel, na ś. Annę, na s. Porcynkule, na Naro P. M., na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na Niepokalane Poczęcie Panny Maryi.	Koniński
Kazimierz. Jarmarków 5, jako to. Na ś. Kazimierz, na ś. Jan Chrzciciel, na Wszystkich SS, na ś. Barbarę, na ś. Bartłomiej	Lubelski
Kazimierz Jarmarków 6, jako to: na ś. Józef na ś. Jan Chrzciciel, w wilią ś. Jana Chrzciciela, na ś. August, na ś. Marcin, na ś. Barbarę	Łęczycki
Kielce. Jarmarków 14, jako to: Na ś. Agnieszkę na Niedzielę Popielcową, na Niedzielę Kwietnią, na ś Stanisław, na ś. Trójcę, na Nawied. P M., na ś. Martę, na Narodz. P. M., na Poświęcenie kościoła 4 Września, na ś. Mateusz, na wszystkich ŚŚ., 22 Listopada, na 3 Niedzielę Adwentu— Oprócz targu co Wtorek, i Piątek w każdy tydzień	Kielecki
Kikoł. Jarmarków 12, w Poniedziałki, jako to przed ś. Agnieszką, po ś. Walentym, po Srodopoście, po ś. Wojciechu, po ś. Trójcy, po ś. Antonim, po ś. Piotrze i Pawle, po ś Jakóbie, po ś. Rochu, po wszystkich SS., po ś. Tekli, po ś Tomaszu.	Lipnowski
Kleczew Jarmarków 10 jako to: 2 Stycznia, 14 Lutego, 21 Marca, 17 Kwietnia, 23 Maja, 13 Lipca, 10 Czerwca, 1 Września, 29 Września, 28 Października, 30 Listopada.	Koniński
Klwów. Jarmark co cztery tygodnie.	Opoczy.
Kłobucko. Jarmarków 12, jako to: 21 Stycznia 7 Lutego, 7 Marca, 28 Marca, 18 Kwietnia, 15 Maja, 30 Maja, 13 Lipca, 29 Sierpnia, 3 Października, 14 Listopada, 4 Grudnia.	Wieluński
Kłodawa. Jarmarków 8, jako to: Na 3 Króle, we Środę po półpoście, w Wielki Czwartek,	Łęczycki

	Powiat.
w Srodę po Niedzieli 4téj po Wielkiéjnocy, w Środę przed Oktawą Bożego Ciała, na ś. Jakób: na ś. Idzi, na ś. Klemens.	
Kock. Jarmarków 2, jako to: 23 Kwietnia, 4 Października.	Radzyński
Koden. Jarmarków 2, jako to: Na Zielone Świątki. na ś. Michał.	Bialski
Kolbiel. Jarmarków 13, jako to: po ś. Józefie, po Znalezieniu ś, Krzyża po ś. Trójcy, po ś. Annie, po ś. Michale, po ś. Mikołaju. po ś Marcinie, po ś. Wincentym, po Nawiedzeniu P. M , po ś. Wawrzyńcu, po ś. Idzim, po ś. Łukaszu, po Młodziankach.	Stanisławow
Kolno. Jarmarków 7, jako to: na ś. Grzegorz, na ś. Wit, na s. Kilian, na s. Jakób, na s. Bartłomiéj, na s. Łukasz, na s. Katarzynę.	Łomżyński
Koło Jarmar. 10. jako to: w dzień po Now. Rok, w dzień po Oczysz. P. M., po ś. Macieju w poni. po Niedzi Judyca. po ś. Filipie i Jakóbie, w poniedział, po Bożem Ciele, w dzień po s. Wawrzyńcu, po Podwyższeniu ś Krzyża, po s. Szymonie Judzie, po ś. Katarzynie.	Koniński
Komorów Jarmarków 8, jako to: na Srodopoście, na Niedzielę Przewodnią, na s. Stanis. na Wniebowzięcie P. M., na ś. Michał, na ś Szymona Judę, na ś. Andrzej, na Młodzian.	Hrubieszow.
Komorówka 7 mil od Siedlec. Jarmarków 2, jako to: na s. Piotr, na ś. Andrzej.	Radzyński
Koniecpol. Jarmarków 11, jako to: w wilią ś. Agnieszki, w wilią s. Macieja, w wilią s. Józefa, w pierwszą Niedzielę po Wniebowstą Pańsk., po święcie śś. Piotra i Pawła, w wilią s. Michała, w wilią ś. Franciszka, w Wilią ś. Marcina, w wilją ś. Mikołaja.	Piotrkowski
Konin. Jarmarków 9, jako to: na ś. Fabian i Sebestyan, na Latare, na Wniebowstąp. Pańskie, na Boże Ciało, nazajutrz po ś. Maryi Magdalenie. nazajutrz po ś. Idzim, po ś. Franciszku, na ś. Urszulę, na ś. Mikołaj.	Koniński
Końska Wola. Jarmarków 9, jako to: na ś. Fabian i Sebestian, na Wstępną Niedzielę, na Zwiastowanie P. M., na Znalezienie ś. Krzyża, po pierwszéj Niedzieli Oktawy Bożego Ciała, na ś. Annę, na ś. Bartłomiéj, na Podwyższenie ś Krzyża, na ś. Łukasz.	Lubelski
Końskie. Jarmarków 9. jako to. w poniedzia. po Nawróceniu ś. Pawła, na ś. Maciéj, na ś Józef, na ś Filip i Jakób. w poniedz. po ś Bartłomieju, na poświęcenie Kościoła, na ś Mikołaj.	Opoczyński
Koprzewnica. Jarmark odbywa się co miesiąc peryodyczny.	Sandomierski
Kowal. Jarmarków 9, jako to: na ś. Dorotę, na ś. Wojciech, na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzatę, na ś. Jakób, na Narodzenie P.M., na ś. Urszulę, na ś. Mikołaj.	Włocławski
Kozienice. Jarmarków 12, jako to: 24 Stycznia, 24 Lutego, w Niedzielę Białą, 23 Kwietnia, 22 Maja, 24 Czerwca, 24 Lipca, 24 Sierpnia, 24 Września, 18 Października, 4 Listopada. 6 Grudnia.	Radomski
Koźminek. Jarmarków 8, jako to: na ś. Agnieszkę, na ś. Grzegorz, na ś. Wojciech, na ś. Piotr i Paweł, na ś. Wawrzyniec, na Narodzenie P. M., na ś. Szymona Judę, na ś. Barbarę. Oprócz tych odbywają się jeszcze dnia 15 Stycznia, 14 Lutego, 29 Maja i 29 Lipca	Kaliski

	Powiat.
Kraśnik. Jarmaków 11, jako to: na 3 Króle, na ś. Walenty, w poniedziałek po Kwietniéj Niedzieli, na ś. Serwacy, na ś. Antoni, na ś. Kilian, 6 Sierpnia, na ś Nikodem, na ś Franciszek, na ś Marcin, na ś. Barbarę.	Zamojski
Krasnobród. Jarmarków 9 jako to. 24 Lutego, 25 Marca 28 Maja, 2 Lipca, 18 Sierpnia, 22 Września, 2 Listopada, 10 Grudnia, 26 Grudnia.	Zamojski
Krasnosielce, Jarmarków 8, jako to. 26 Stycznia, 25 Marca, 8 Maja, 29 Czerwca, 10 Sierpnia. 21 Września, 1 Listopada, 30 Listopada — Targi zaś tygodniowe w każdy poniedziałek.	Prasznyski
Krasnystaw. Jarmarków 6, jako to. na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na s Annę, na Wniebowzięcie P. M., na s Michał.	Krasnostawsk
Kromatów. Jarmarków 12. do roku. w poniedziałek pierwszy każdego miesiąca.	Olkuski
Krośniewice. Jarmarków 14. jako to. 31 Grudnia, 1 Lutego, 18 Marca, 7 Maja, w poniedziałek przed Zielonemi Swiątkami, 12 Czerwca, 12, Lipca, 25 Lipca, 14 Sierpnia, 7 Wrzesnia, 28 Wrzesnia, 17 Października. 10 Listopada, 29 Listopada.	Gostyński
Krzepice Jarmarków 8, w poniedziałki jako to, po s Dorocie, po półposciu. po s Filipie i Jakóbie, po s Wicie, po s. Dominiku, po Podwyższeniu s Krzyża, po s. Jadwidze, po Niepokalanem Poczęciu Panny Maryi.	Wieluński
Kurow. Jarmarków 10. jako to na 3 Króle. na s Agatę, na s Grzegorz, w poniedziałek po Niedzieli Wielkanocnéj, nazajutrz po Wniebowstąpieniu Pańskiem, nazajutrz po s Piotrze i Pawle. na s Wawrzyniec, na s Mateusz, na s Jadwigę, na s Katarzynę.	Lubelski
Kutno. Jarmarków 8, jako to. na s Filip i Jakób, na Zielone Swiątki, na s Wawrzyniec, na s Franciszek, na s Elżbietę, 14 Lutego na półposcie. 14 Września.	Gostyński
Lelów. Jarmarków 16, jako to. po Nowym Roku na s Agnieszkę, na s Maciéj, na ś Józef, po Wielkanocy, po Wniebowstąpieniu Pańskiem, po Bożem Ciele, po ś Piotrze, po ś Maryi Magdalenie, na N. P. Anielską, na ś Bartłomiéj, po Narodzeniu P. M, na ś Franciszek, na ś Łukasz, na ś Marcin, po ś Mikołaju.	Olkuski
Lipno Jarmarków. 12 jako to. Po 3 Królach, po N. P. Gromnicznéj, po Niedzieli przewodniéj, po Wniebowstąpieniu Pańskiem. po Bożem Ciele, po N. P. Szkaplerznéj, po Przemienieniu Pańskiem, po Podwyższeniu Ś Krzyża, po ś. Michale, po ś. Szymonie Judzie, po ś. Barbarze, w pierwsze poniedzi.	Lipnowski
Lipsk. Jarmarków 9. jako to: Na Nawrócenie ś. Pawła, we Wtorek świąteczny, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Elżbietę. na ś Małgorzatę, po Popielcu. w poniedziałek po Niedzieli Białéj, na ś. Wojciech.	Opatowski
Liw Jarmarków 4. w Czwartki. jako to. przed Niedzielą Starozapustną, przed Niedzielą Kwietnią, przed Zielonemi Świątkami, przed Wszystkiemi Świętemi.	Siedlecki
Lubartów Jarmarków 7, jako to. na 3 Królena Niedzielę Zapustną, na Niedzielę Kwietnią, na ś. Filip i Jakób, na ś. Annę na ś. Bartłomiéj, na s Dyonizy.	Lubelski